

Tässä Minnassa

- 3 Puheenjohtajalta, Leena Ruusu vuori
- 4 Minna Canthin 175-juhlavuosi, Minna Maijala
- 5 Vaasan Suomalaisen Naisklubin 100-vuotisjuhlat, Marjatta Keränen, Riitta Mäkelä ja Maija Kauppinen
- 10 Katja Jokinen ja mustat vihkot, Leena Hietanen
- 12 Vaasan Naisten talo tarjoaa asuntoja ikääntyneille, Leena Hietanen
- 14 Julkilausuma: Naisten asunnottomuus huolestuttavaa
- 15 Vanhojen naisten korotettava äänensä, Kirsti Pohjonen
- 16 Kesäjuhlat herätettiin henkiin, Leena Hietanen
- 20 Hämeenlinna – naisten kaupunki, Leena Hietanen
- 22 Me ja muut – koulutuspäivä Torniossa, Raili Ilola
- 23 Naissilta Viron ja Suomen välillä, Maija Kauppinen
- 24 Siiri Oviir johtaa Viron Naisliittoa, Kirsti Pohjonen
- 26 Ystävyysmatka Viroon, Maija Kauppinen
- 28 Uusia naisiammatteja, Leena Hietanen
- 30 Kirjaviisaat, Raili Ilola, Riitta Mäkelä, Tuulikki Ritvanen ja Leena Rönkkö
- 34 In memoriam Leena Aaltonen, Maijaliisa Kaistila
- 36 Tilkkuvakka
- 39 Naisliiton hallitus ja yhdistysten puheenjohtajat
- 40 Ajankohtaisseminaari Helsingissä

Kansikuva: Life stile -yrittäjä Sanna Komaro on Jyväskylän Naisliiton sihteeri. – Kuva: Leena Hietanen
Takakannen kuva: Maija Kauppinen

Päätoimittaja: Maija Kauppinen.

Kirjoittajat ja kuvaajat: Hans Björknäs, Leena Hietanen, Raili Ilola, Maijaliisa Kaistila, Maija Kauppinen, Marjatta Keränen, Anita Lyyra, Minna Maijala, Riitta Mäkelä, Kirsti Pohjonen, Tuulikki Ritvanen, Leena Ruusu vuori ja Leena Rönkkö.

Toimitusneuvosto: Merja Helle, Helsinki, Kirsti Pohjonen, Helsinki; Maija Kauppinen, Hämeenlinna, Anitta Lyyra, Jyväskylä, Tuulikki Ritvanen, Lahti; Riitta Mäkelä, Oulu; Raili Ilola, Tornio ja Marjatta Björknäs, Vaasa.

Julkaisija: Suomalainen Naisliitto ry, Aurorankatu 17 A 11, 00100 Helsinki, 0440 699 277, toimisto@suomalainennaisliitto.fi.

Toimitus: Maija Kauppinen, Arvi Kariston katu 15 as. 12, 13100 Hämeenlinna, 050 529 2473.

Graafinen suunnittelu: Marja Kivelä.

Paino: Grano Oy, Helsinki 2018.

ISSN 0358-8203

Seuraava Minna ilmestyy 2019.

Puheenjohtajalta

NAISTEN OSAAMINEN YHTEISKUNNAN VOIMAKSI

Hyvät Minnan lukijat, Naisliiton nykyiset ja tulevat jäsenet.

Meitä on tänä vuonna hemmoteltu juhlilla. Hämeenlinnan kesäjuhlat olivat mahtava menestys ja Vaasan Suomalainen Naisklubin lokakuinen juhla- ja syyskokousviikonloppu upea. Osa meistä saapui jo perjantaina nauttimaan Vaasan teatterin Myrskyluodon Maijasta. Se kannatti; pidin tästä tanssillisesta esityksestä enemmän kuin Helsingin Kaupunginteatterin versiosta. Uuden musiikin avulla tuotiin esiin saariston elämän iloiset hetket, ei vain vaaroja ja suruja. Näytelmä antoi myös aihetta pohtia naisen aseman edistymistä. Kiitos, Vaasa, elämäksestä, joka yhdisti valistuksen ja virkistuksen erinomaisesti mukailleen liiton tavoitteita.

100-vuotias Vaasan Suomalainen Naisklubi ansaitsee suuret kiitokset järjestelyistä ja lumoavan kauniissa kaupungintalossa pidetyn juhlaseminaarin annista, juhlaillallisesta puhumattakaan. Syyskokouspaikka tarjosi hyvät puitteet sujuvaan kokoukseen. Tästä kaikesta voit lukea tässä Minnassa.

Pääkirjoituksen otsikko viittaa syyskokouksen vahvistamaan ensi vuoden teemaan. On tärkeää saada erilaisten naisten osaaminen yhteiseen käyttöön, sillä naisvajetta on erityisesti niin talouselämän kuin politiikankin johdossa. Ensi kevään vaalisuma haastaa meidät saamaan runsaasti naisehdokkaita ja heille aktiivisia kannattajia. Naisliittohan perustettiin tukemaan naisia yhteiskunnalliseen toimintaan ja

tukemaan politiikassa toimivia naisia. Yksi sloganeistamme on Anna Ääni Naiselle. Me naisliittolaiset voimme tuoda tärkeitä aiheita politiikan agendalle. Voimme vaikka jakaa syyskokouksen julkilausumaa, jossa ilmaisimme huolestumme naisten asunnottomuuden lisääntymisestä.

Syyskokous valitsi uudeksi puheenjohtajaksi vuodelle 2019 Kirsti Ojalan Oulusta ja hänen paikalleen hallituksen jäseneksi vuodeksi Merja Helteen Helsingistä. Marja-Riitta Tervahauta Torniossa jatkaa varapuheenjohtajana. Kaikki erovuoroiset valittiin jatkamaan hallituksessa. Lämpimät onnittelet valituille! Naisliitto on osaavissa ja tarmokkaissa käsissä.

Syyskokous vahvisti toimintasuunnitelman ja budjetin ensi vuodelle. Toiminnan painopisteinä pysyvät Naisten Ääni, seminaarit ja toimikunnat. Minnan uudistus on pitkä prosessi, ja teiltä lukijoilta kysytään mielipidettä jo tämän vuoden puolella.

Liitolle vahvistettiin uusi strategia, joka toivottavasti kirjastaa liiton tarkoitusta ja lisää

yhteistyötä niin jäsenyhdistysten kesken kuin muiden naisjärjestöjen kanssa. Sen samoin kuin viestintästrategian toteuttaminen vaatii lisätyöstämistä ja koulutusta hallituksen ja yhdistysten tasolla.

Tulin vuonna 2014 Naisliiton Helsingin yhdistykseen suoraan puheenjohtajaksi ja seuraavana vuonna Liiton varapuheenjohtajaksi. Kiitän Helsingin ja Naisliiton hallitusta hyvästä yhteistyöstä ja siitä, että olette antaneet aikaanne ja taitojanne Naisliiton hyväksi. Aina ei ollut helppoa siirtyä 25 vuotta ammattifeministinä toimineena luottamusjohtoon perinteiseen naisjärjestöön, jolla on upea historia ja hienot puitteet. Oppimista on ollut puolin ja toisin, pinna pidentynyt ja odotukset realisoituneet.

On ollut ilo oppia erilaisten jäsenyhdistysten toiminnasta, viettää Suomen ja Naisliiton juhluvuotta kanssanne, olla mukana Naisten Äänen kehittämisessä Maritta Pohlsin johdolla ja seurata, miten Naisliiton upea juhla- ja kirjallisuus syntyi. Nämä kaikki ovat yhteishankkeita, mutta haluan nostaa Helsingin yhdistyksessä ja liiton hallituksessa ahkerina ja luotettavina eri tehtävissä vuosia toimineet Maija Kauppinen ja Kirsti Pohjonen. Näkijöitä ja tekijöitä, heidän laisiaan vastuunottajia tarvitaan.

Ei hyvästi, vaan näkemisiin tapahtumissa,

*Leena Ruusu vuori
Suomalaisen Naisliiton pj
2016–2018*

Valolla taantumusta vastaan

– Minna Canth ja nykyaika

”Aatteet vanhettuvat, yhteiskunnallinen olotila vaihtuu, mutta ihminen pysyy ihmisenä”, Minna Canth kirjoitti.

Olen kirjoittanut Canthis-ota parikymmentä vuotta, joiden varrella minua on usein hämmästyttänyt, kuinka paljon meidän aikamme ja 1800-luvun loppu muistuttavat toisiaan. Yhteiskuntamme on muuttunut valtavasti, aatteet ovat yli sadassa vuodessa käyneet lävitse useita myllerryksiä. Mutta ihmisen tarve tukeutua tuttuun ja turvalliseen pysyy. Monissa yhteiskuntamme arvoja ja normeja käsittelevissä keskusteluissa käytetään edelleen samankaltaisia suomalaisuuteen, perinteeseen ja luonnollisuuteen vetoavia perusteluja, joita vastaan Canth pyrki aikanaan taistelemaan. Ihmiset pelkäsivät muutosta Canthin aikana yhtä paljon kuin nykyäänkin. Uusi, tuntematon ja erilainen nähtiin uhkaavana, ei mahdollisuutena.

Minna Canth oli vapauden ja valistuksen sanansaattaja. Nuorena perheenäitinä hän tarttui kynään vaikuttaakseen, että hänen omilla tyttäriillään ja heidän ikätovereillaan olisi paremmat koulutautumisen mahdollisuudet kuin hänellä itsellään oli ollut. Aika ei ollut kypsä muutokselle, vaan Canth ja muut naisasianaiset saivat totisesti taistella naisten oikeuksien puolesta. Kuopion

piispa Gustaf Johansson piti Canthia radikaalina kiihottajana, joka pilasi nuorison moraalin. Kanttilassa kokoontuvaa Oras-seuraa käsiteltiin huolestuneina myös kirkolliskokouksessa. Keskustelut uudesta teollisesta maailmankuvasta ja yhteiskunnallisista epäkohdista nähtiin yhteiskunnallisesti vaarallisina, sillä ne uhkasivat vaikiintunutta järjestystä ja porvarillista tasapainoa.

Nykyään pidämme naisten yhtäläisiä oikeuksia jo itsestään selvänä. Muutos on asettunut osaksi meidän arkielämäämme, emmekä enää osaa ajatella aikaa ennen tätä. Mutta monet muut asiat, joiden puolesta Minna Canth korotti ääntään, ovat yhä yhteiskunnassamme kesken.

Canth ei puhunut vain naisten oikeuksien puolesta, hän puhui myös muiden sorrettu-

jen, väheksytyjen ja sivuuttettujen puolesta. Hän puhui taloudellisesta epätasa-arvosta, sananvapaudesta ja yhteiskunnallisen vallan väärinkäytöstä oman aseman pönkittämiseen. Hän puhui suvaitsevaisuudesta muita kulttuureita ja uskontoja kohtaan. Ennen kaikkea hän puhui ihmisarvosta ja toisenlaisen ihmisen kohtaamisesta vertaisena. Kaikkien näiden asioiden suhteen emme suinkaan ole edenneet Canthin jälkeen edistyksen tietä, vaan oma aikamme on näyttänyt, kuinka taantumus ja pelko ovat jälleen vallanneet alaa ihmisten mielissä.

Jos katsomme maailmaa Canthin silmin, löytyy maailmassa yhä paljon korjattavaa. Ja jos uskomme kuten hän, astuu maailma taantumuksesta ja pelosta huolimatta pienin askelein kohti vapautta ja kaikkien ihmisten tasa-arvoa. Kuten Canthin Eräänä sunnuntaina -novelin minäkertoja toteaa:

Mitä siitä, jos pienellä maapallolla yksi erehdys toistaan takaa-ajaa, jos ihmissuku hitaasti ja vaikeasti astuu päämaaliensa kohden, jos järjen ja rakkauden valo useasti näyttää sammuvan pahuuden ja tyhmyyden yöhön. Totuus ei siltä huku: se lähettää säteitään yhtä uskollisesti hengen maailmaan kuin aurinkokin aineelliseen. Eikä yö ole niin pitkä, ettei aamu vihdoinkin koita. •

VAASAN OSAAVAT NAISET

osaavat myös juhlia

Kaupungin tervehdyksen juhlivalle yhdistykselle toi sivistystoimenjohtaja Christina Knookala.

– Suomen tarina on ollut menestystarina. Sitä ovat olleet luomassa myös aktiiviset, sisukkaat naiset, jotka sata vuotta sitten perustivat Vaasan Suomalaisen Naisklubin, kiitteli europarlamentaarikko Miapetra Kumpula-Natri.

TEKSTI: MARJATTA KERÄNEN, RIITTA MÄKELÄ JA MAIJA KAUPPINEN • KUVAT: HANS BJÖRNÄS

Vaasan Suomalainen Naisklubin 100-vuotisjuhla huipentui Minna Canth -seminaariin, jonka pääpuhujaksi tuli suoraan Brysselistä ja juhlapuhujaksi Vuoden 2008 professori. Molempien mielestä tasa-arvo ja koulutus ovat edenneet sadassa vuodessa suurin harppauksin. Ja etenevät, mutta eivät ilman työtä. Naisklubin vastaanottoon, MC-seminaariin ja illanviettoon osallistui yhteensä 270 miestä ja naista.

Vaasan kaupungin tervehdyksen juhlivalle Naisklubille toi sivistystoimenjohtaja Christina Knookala. Hän kertoi olevansa vaikuttunut työstä, mitä naisklubilaiset olivat vuosisadan aikana kaupunkinsa ja sen iäkkäiden naisten hyväksi tehneet. Eikä työ lopu:

– Teitä naisklubilaisia tarvitaan jatkossakin tasa-arvoisen yhteiskunnan rakentamisessa, hän kiteytti kaupungin toiveet.

Tässä itse Vaasan kaupunki ansaitsee kehuja: sen johtoryhmän seitsemästä jäsenestä neljä on naisia.

Yhteen hiileen puhaltava kansa

Tasa-arvoisesta yhteiskunnasta puhui myös europarlamentaa-

rikko Miapetra Kumpula-Natri, kaupungin oma tytär. Mepinä hän kertoo edistävänsä

Juhlapukuiset naiset ja miehet täyttivät kaupungintalon juhlasalin, kun Vaasan Oopperakuoro tuli lavalle ja lauloi Giuseppe Verdin Nabucco-oopperan Orjien kuoron.

työllisyyttä, hyvinvointipalveluja, kohtuuhintaista energiaa, digiasioita ja telemarkkinoita, mutta myös perhe- ja tasa-arvokysymykset ovat sydäntä lähellä.

Puheensa aluksi Miapetra Kumpula-Natri vertasi nykyistä vaurasta, tasa-arvoista Suomea sadan vuoden takaiseen maahan, joka oli köyhä ja syrjäinen.

– Työtä oli paljon, sillä melkein kaikki piti tuolloin tehdä itse. Naiset hoitivat kodin ja lapset sekä huolehtivat iäkkäistä sukulaisista. Monen suomalaisen päivä kuluikin arjen askareissa, esimerkiksi pyykkäämiseen piti varata päivä. Liikkuminen oli hidasta, ja luokkaerot olivat suuret.

– Vuosikymmenet kuluivat ja Suomi vaurastui. Liikkuminen helpottui, kun autot yleistyivät. Enää ei kaikkea tarvinnut tehdä itse, sillä tekniikka tuli koteihinkin. Kauppojen

tuotevalikoima monipuolistui, ja suomalaiset pääsivät maistelemaan banaaneja ja appelsiineja. Syntyi uusia ammatteja. Sosiaaliseksi vahvistui ja tarjosi äitiyslomia ja tukea elämän eri vaiheisiin. Kouluihin ja opetukseen panostettiin. Koulut tarjosivat lämpimän aterian päivässä.

– Yhteen hiileen puhaltamalla kansakunta rakensi yhteistä Suomea, jossa jokaisen on hyvä olla ja asua, puhuja tiivistä kehityksen. Se on tehnyt Suomesta yhden maailman vauraimmista ja tasa-arvoisimmista maista ja EU:n jäsenenä osan Eurooppaa.

Tasa-arvo ei tule itsestään

Suomalaiset saavatkin olla ylpeitä sadan vuoden menestystarinastaan, mutta saavutettua hyvinvointia ei saa europarlamentaarikon mukaan pitää itsestäänselvyyttenä.

– Edelleen on asioita, jotka voisivat olla paremmin. Moni vanha nainen saa repaleisen työuran vuoksi niin pientä eläkettä, ettei tule sillä toimeen; työmarkkinat ovat edelleen suppuolittuneet – osittain tästä

syystä naisen euro on edelleen pienempi kuin miehen.

Vaikka Suomi on sadassa vuodessa vaurastunut, moni asia, joka tekee suomalaisen onnelliseksi, on pysynyt samana. Suomalainen toivoo, että hyvinvointi-Suomi tarjoaa edelleen kaikille säällisen toimeentulon, hyvän koulutuksen ja terveydenhoidon eikä jätä ketään yksin. Koska pelkkä talouskasvu ei takaa kaikille hyvää elämää, puhuja suositteli panostamista hyvinvointitalouteen, jossa talouden ohella investoidaan myös koulutukseen ja hyvinvointipalveluihin.

Miapetra Kumpula-Natri kertoi myös iloitsevansa, että sai kasvaa maassa, jossa kaikki tiet tuntuivat olevan auki myös naisille.

– Kun Sirkka Hämäläinen oli valittu Suomen pankin pääjohtajaksi, Riitta Uosukainen eduskunnan puheenjohtajaksi ja Tarja Halonen presidentiksi, tuntui että kaikki työ on tehty. Mutta 40 vuotta täytettyäni olen oppinut, ettei tasa-arvoon synnytä, vaan sen eteen on tehtävä jatkuvasti työtä.

Lasten kehitysvaiheet hukassa

Myös suomalaisten ”koulupolku” on muuttunut seminaarin juhlapuhujan, psykologian professori **Liisa Keltikangas-Järvisen** mukaan paljon sadassa vuodessa.

– Oppivelvollisuus toi kaikki kouluun. Peruskoulu poisti luokkayhteiskunnan vaikutuksen koulupolkuun. Kuusivuotiaat ovat esiopetuksessa.

Kaikki ei ole kuitenkaan nyt hyvin. Professoria huolestuttaa, että Suomi on matkalla kohti uutta, epätasa-arvoista yhteiskuntaa, jossa hyvinvointi ei enää jakaannu tasaisesti koulutuksessakaan:

– Lasten koulumenestys määräytyy jälleen yhä enemmän vanhempien koulutus- ja sosiaalisesta taustasta. Tyttöjen ja poikien erot kasvavat.

Koulutuksen tutkijat ovat puhujan mukaan tästä kehitysuunnasta yksimielisiä: – Mutta heidän tietojaan ei kysytä, kun poliitikot tekevät arvojensa mukaisia koulutus päätöksiä vailla kokonaisnäkemystä.

Toivo Kuulaa ja Edvard Griegiä kuultiin puheiden välillä Anni ja Anton Ylikallioiden esittäminä.

Koulutuksen eriarvoistuminen huoletti professori emerita Liisa Keltikangas-Järvisä.

Nykyään poliitikot puhuvat paljon varhaiskasvatuksesta. – Tutkimusten mukaan se vähentääkin lasten oppimisen eriarvoistumista lyhyellä aikavälillä, mutta 15–16-vuotiaan koulumenestykseen sillä ei ole pitkäaikaisten tutkimusten mukaan vaikutusta.

Myös varhaiskasvatusta on määrittelemättä. – Onko se päivähoitoa ja leikkiä aina kodin ulkopuolella? puhuja kysyy.

Professorin mukaan kaikes-
sa kasvatusta ja koulutusta

kehittämisessä on otettava huomioon lasten kehitys. Tavoitteet eivät saa olla liian korkealla lapsen kehitysvaiheeseen nähden.

– Nyt tämä on unohtunut. Lapselta voidaan vaatia liian varhain itsenäistä työskentelyä, jolloin hän ahdistuu. Esimerkiksi 9-vuotias lapsi jätetään koulupäivän jälkeen vaille iltapäivähoitoa ja -kerhoja.

Liisa Keltikangas-Järvinen kritisoi myös kasvatusta ja koulun rakenteellista jäykkyyttä:

– Julkiset palvelut ovat tiukasti kodin ulkopuolella. Miksei varhaiskasvatukseen kehitettäisi päivähoiton, koulun ja kodin joustavia yhteistyömuotoja. Ja kotien tulisi tarvittaessa saada apua myös kotiin?

Vireillä nimikkokatu naiselle

Juhlaseminaarin päätti Suomalaisen Naisliiton puheenjohtaja **Leena Ruusuvoori**, joka totesi, ettei Minna Canth -seminaaria ollut järjestetty koskaan näin kauniissa salissa. Ruusuvoori saivatkin klubiaan sata vuotta osaavasti luotsanneet vaasalaiset naiset. Kaikkia osanottajia hän muistutti Naisjärjestöjen Keskusliiton sloganilla Kehu nainen päivässä, johon lisäksi yleisöön vilkaisten: – ...ja miehiäkin, kun he sen ansaitsevat.

Nyt vaasalaisilla päättäjillä olisi mahdollisuus saada kehuja.

Puheen naisille piti Vaasan yliopiston soveltavan filosofian professori Tommi Lehtonen.

– Klubimme haasteena on saada Vaasaan katu tai polku, joka kantaa kaupungin historiassa vaikuttaneen naisen nimeä, puheenjohtaja **Seija Lähdemäki** tiivistä klubinsa lähitulevaisuuden tärkeimmän tavoitteen ja paljasti, että klubi on lähettänyt tästä kaupungille anomuksen. Nimikkokatuaan

kaipaavat Matilda Wrede, Venny Kontturi, Lyyli Visanti, Irma Rewell, Ritva Hyöky, Eeva Kauppi...

Ehkäpä seuraavalla kerralla, kun naisliittolaiset kokoontuvat Vaasaan Minna Canth -seminaariin, he voivat kohdata toisensa naiskadulla. •

Iltajuhlaväki täytti hotelli Centralin. Tarjolla oli sielun ja ruumiin ravintoa. Juhlaillallisen aloitti katajamarinoitu siika, pääruoaksi tuli ylikypsää häränrintaa ja jälkiruoaksi suklaaseen kiedottua tyrnimoussea. Välipaloina kuultiin musiikkia ja puheita, lopuksi ihasteltiin norjia vasamattareita ja taputettiin ansiomerkkien saajille.

Jyväskylän naisliittolaiset onnittelivat 11 vuotta nuorempaa sisarjärjestöä puheineen ja Liisa Kuuselan maalamalla taululla. Onnittelujoina Tuula Riipinen (vas.), Sanna Komaro, Liisa Kuusela, Eva Tervonen ja Liisa Temisevä. Onnitteluja ottivat vastaan Naisklubin Seija Lähdemäki (vas.) ja Pirkko Koskiahde.

Juhlaillallisen lopuksi jaettiin vaasalaisille ansiomerkkejä. Naisliiton kultaisen ansiomerkkin sai Seija Lähdemäki (oik.), hopeisen Seija Välimaa, Loviisa Seppänen, Soilikki Suoranta ja Pirkko Riipinen. Merkit jakoi Liiton taloudenhoitaja Marja-Riitta Tervahauta.

MUSTAT VIHKKOT

ovat Vaasan Naisklubin arkiston helmiä

Vaasan historiikin kirjoittanut Katja Jokinen on kiitollinen hyvälle lähdemateriaalille ja toimituskunnalle. Hän kirjoitti historiikkia kuusi vuotta oman työn ohessa.

Katja Jokinen lupautui tekemään Vaasan Suomalaisen Naisklubin historiikin vuonna 2012 väitöskirjansa jälkitutkimuksissa. Hän oli tehnyt sitä erityisluokista Jyväskylän yliopiston kasvatustieteelliseen tiedekuntaan kuusi vuotta.

– Kirjoitusvaihe jäi päälle ja tunsin oloni toimettomaksi, hän paljastaa.

Historiikki syntyi työn ohessa

Siviiliammatiltaan Katja Jokinen on erityisopettaja. Hän työskentelee Isolahden koulussa, jossa on yli 300 oppilasta. Hänen oppilaansa ovat lievästi kehitysvammaisia.

Vaasan Suomalaisen Klubin jäsen Katja Jokinen on ollut vuodesta 2009. Jäsenyys jännitti häntä aluksi.

– Kysyin, onko klubissa pukeutumissääntöjä? Minulle kerrottiin, että virallisesti niitä ei ole, mutta olin ensimmäinen, joka kulki farkuissa, hän nauuraa.

Jokinen kirjoitti historiikkia oman työn ohessa. Kirjan oikoluki hänen anoppinsa, äidinkielen opettajana toiminut **Terttu Jokinen**.

Historiikin kirjoittaja Katja Jokinen on syntyperäinen vaasalainen ja Naisklubin jäsen.

– Hänen apunsa oli tärkeä kirjan kokoamisessa, historioitsija kiittelee.

Tekstiä tuottivat muutkin toimituskunnan jäsenet **Pirkko Koskiahde, Seija Lähdemäki, Maisa Mattila, Pirkko Riipinen ja Loviisa Seppänen**, joten aivan yksin hänen ei tarvinnut historiikkia kirjoittaa.

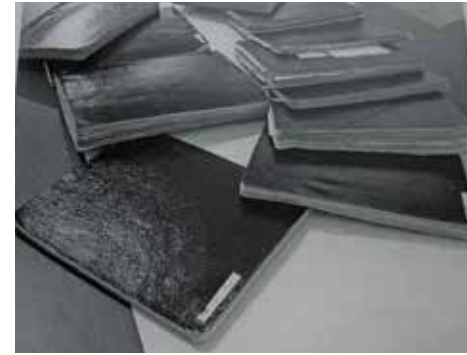
Kirjallisia ja eläviä lähteitä

Naisklubilla on hyvin säilyneet kirjalliset lähteet. Tärkein niistä on niin sanotut mustat vihkot, joihin on kirjattu kokousten kulku, runoilta ja kerrottu kasuja heti toiminnan alusta, vuodesta 1918 alkaen. Klubilaisilla

oli myös oma Kerho-lehti, joka ilmestyi lähes 50 vuoden ajan. Yhdistyksen kymmenvuotisjuhlista on koottu puheita ja sen perustamasta talouskoulusta on tallella omia kirjoituksia.

– Minun ei tarvinnut juuri etsiä materiaalia arkistoista. Mustiin vihkoihin on liimattu lehtileikkeet ja valokuvat valmiiksi, Katja Jokinen kertoo.

Hankalin vaihe oli käsinkirjoitetun tekstin lukeminen. Varsinkin mustetäytekynän jälki ja sen aikainen kaunokirjoitus olivat vaikeita. Myös valokuvien skannaaminen oli työlästä. Se oli käsityötä ja oli tärkeää varo rikkomasta hauraita paperilähteitä.

Lentokoneilla on mustat laatikot, Vaasan Naisklubilla mustat vihkot. – Kirjan kuvitusta.

Kirjallisen materiaalin lisäksi historioitsijalla oli eläviä lähteitä.

– Jäsenistössä on pitkäikäisiä jäseniä, joiden muistot auttoivat henkilökuviin luomisessa, hän kiittelee.

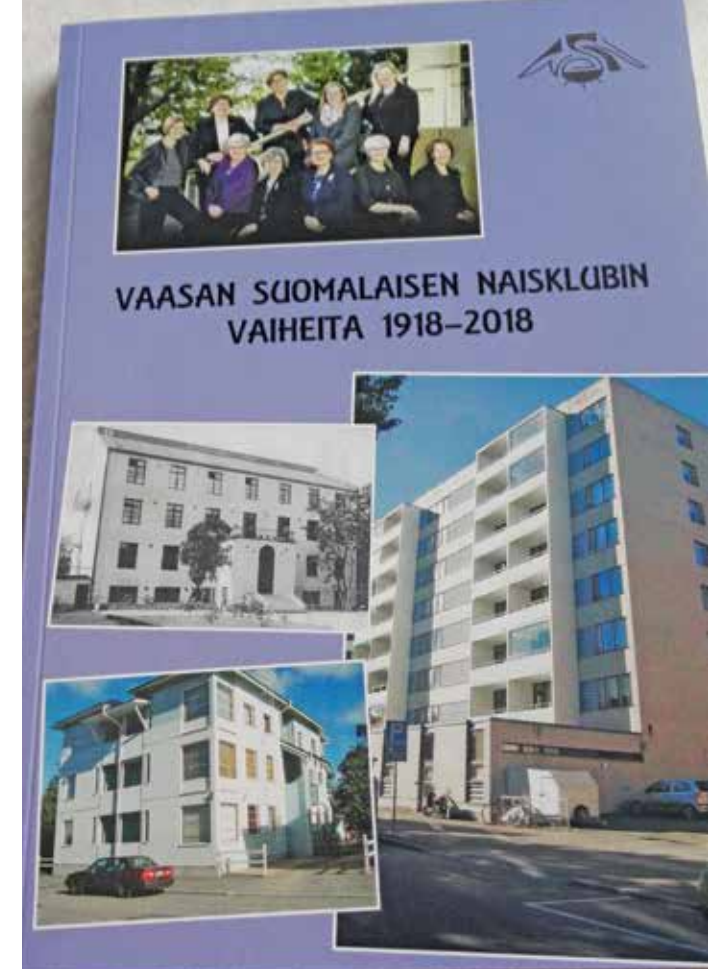
Poliittiset intohimot tuttuja

Vaasan Suomalaisen Naisklubin vaiheita 1918–2018 -teos seuraa tiiviisti Suomen historian tapahtumia. Naisklubilaiset olivat vastassa Vaasassa maihin nousevia jääkäreitä, ja kaupunki oli hetken aikaa valkoisen Suomen pääkaupunki. Naisklubi perusti oman Lotta Svärd -osaston ja klubilaisia oli perustamassa Sotilaskotisisaria.

Poliittiset intohimot ovat tuttuja Katja Jokiselle, paljasjalkaiselle vaasalaiselle, jo lapsuuden kodista. Hänen isän puolen mummansa eli isänäiti oli ”puuvillatehtaan tyttöjä” ja isänisä Wikströmin tuotto-ritehtaan työntekijä ja hänen veljensä kansanedustaja. Isän puolella oltiin yrittäjiä ja kannatettiin IKL:ää, äiti kuului punaisiin.

– Vanhemmillani oli erilainen aatemaailma, hän toteaa.

Katja Jokinen meni nuoruudessaan partioon äitinsä toivomuksesta. Hänestä tuli lip-

pukunnan johtaja. Hän on kirjoittanut Vaasan partiotyttöjen historian, joka valmistui vuonna 2017. Parhailtaan hänellä on kolmas vaasalaisen yhdistyksen historiikki mietinnässä.

Suomalaisuuden ja isänmaallisuuden asialla

Naisklubin aloittaessa 1918 kielikysymys oli Vaasassa tulenarka. Ruotsinkieliset eivät arvostaneet suomalaisia, joita he pitivät työläisinä ja köyhäinapua saavina siirtolaisina. Naisklubi ryhtyi puolustamaan suomalaisuutta ja ajoi Vaasaan suomenkielistä teatteria. Se perusti myös Suomen toisen suomenkielisen naiskuoron.

– Nyt kieliryhmät elävät sulassa sovussa siten, että ruotsinkielinen puhuu ruotsia ja suomenkielinen suomea ja mo-

lemmat ymmärtävät toisiansa, Katja Jokinen erittelee.

Ruotsinkielisiä Vaasan väestöstä on tällä hetkellä 28 prosenttia.

Vaasan Naisklubi eroaa muista Naisliiton yhdistyksistä muun muassa siinä, että se on muita Naisliiton yhdistyksiä/ osastoja huomattavasti vakavaraistempi. Se omistaa kaksi kiinteistöä ja on menneisyydessään omistanut myös talouskoulun ja leipomon. Naisklubin alkupeuranä tavoitteena oli vanhusten talon rakentaminen. Tavoite on toteutunut kahdessa kiinteistössä, joista vuokrataan asuntoja iäkkäille naisille.

– Klubilaiset tekevät arvokasta ystävöimintää vanhusten parissa omistamissaan taloissa, Katja Jokinen kehuu. •

SENIORITALOJEN PIONEERIT

Vaasan Suomalainen Naisklubi on harvinainen rakennuttaja, sillä he ovat pystyttäneet senioritalon jo vuonna 1974 ennen kuin sellaisia oli vielä virallisesti olemassakaan. Alun perin Naisklubin piti rakentaa vanhainkoti, mutta suunnitelma kariutui. Liesi-talon harjannostajaisissa rakentaja muisti mainita, että talon erikoisuus on se, että sen rakennuttavat naiset. Rahaa talon pystyttämiseen kerättiin arpajaisten, myyjäisten ja illanviettojen avulla. Pääosa rahoituksesta tuli pankkilainasta.

Liesi-talon toisessa kerroksessa toimii Vaasan Suomalaisen Naisklubin kerhuhuoneisto. Tontti on edelleen sama, jossa toimi Naisklubin talouskoulu, leipomo ja itse Naisklubi koko sadan vuoden ajan.

Vaasa-lehden pakinoitsija Vaasan Jaakkoo ehdotti 1941 Naisklubin Vanhainkodin paikaksi keskellä kaupunkia olevaa Kauppapuistikko nelosta. Ehdotus toteutui 33 vuotta myöhemmin, jolloin Liesi-talo valmistui.

NAISTEN TALO TARJOAA ASUNTOJA IKÄÄNTYVILLE

TEKSTI JA KUVAT: LEENA HIETANEN
JA MAIJA KAUPPINEN

Vaasan Suomalainen Naisklubi on erikoistunut huolehtimaan vanhenevien, yksinäisten naisten asuinoloista. Sen taloissa asuu onnellisia vuokralaisia.

Pirkko Koskiahde on varttunut Vaasan Suomalaisen Naisklubin omistamien kahden kerrostalon vuokralaisista 20 vuotta. Hän on tehnyt vuokrasopimukset jokaisen asukkaansa kanssa ja tuntee heidät etunimeltä. Työtään hän on tehnyt vapaaehtoistyönä.

Nyt, 74-vuotiaana, Pirkko Koskiahde haluaisi jo luovuttaa tahtipuikon seuraavalle sukupolvelle.

Pirkko Koskiahde on hoitanut taloja 20 vuotta.

HYVÄ HUOLENPITO

Naisklubi on rakennuttanut kaksi kivitaloa Vaasassa. As Oy Liesi on vanhempi, vuonna 1974 valmistunut 42 asuntoa käsittävä talo. Naisklubi omistaa talosta 35 asuntoa. Toinen talo, As Oy Pursi, sijaitsee 2,5

kilometrin päässä keskustasta Palosaarella. Talon kaikki 11 asuntoa ovat Naisklubin omistuksessa.

Liesi-talossa asuvat eläkeläiset **Annikki Rintala** (81) ja **Aino Seppänen** (87) kehuvat kilvan elämänsä mukavuutta talossa. Erityisesti he painottavat sijaintia. Talon vieressä ovat palvelut, kauppa ja kirjasto. Teatteriin pääsee kävellen. Pirteä ja reipasliikkeinen Annikki Rintala käy voimistelemassa säännöllisesti.

– Nekin tilat ovat tässä lähellä, hän iloitsee.

Huolenpito talossa on erinomaista. Talossa asuu Naisklubin asukasyhteyshenkilö **Seija Välimaa**, jonka puoleen asukkaat voivat kääntyä murhehensa. Aino Seppänen oli tyttärensä luona Espoossa matkalla Tukholmaan, kun hän huomasi passinsa jääneen kotiin. Hän

soitti Seija Välimaalta, joka etsi hänen passinsa ja postitti sen hänelle.

– Pääsin pojan luokse Tukholmaan, Aino Seppänen hymyilee.

EDULLINEN VUOKRATASO

Vuokrataso taloissa on Vaasan markkinahintaa edullisempi. Se tekee taloista houkuttelevan. Asuntoihin on 2–4 vuoden joutusaika.

– Olemme yleishyödyllinen palveluntarjoaja. Pidämme vuokratason kohtuullisena, Pirkko Koskiahde toteaa.

Vuokraan sisältyvät yhteisauna ja pesutupa. Harkinnan varaisesti yli 70-vuotiaat asukkaat voivat hakea siivousapua. Naisklubi ostaa siivouspalvelun paikalliselta Pohjan Akat- osuuskunnalta. Sekä Aino Seppänen että Annikki Rintala ovat ikionnellisia ikkunanpesuavusta, jota he saavat talon puolesta.

Aino Seppänen on asunut talossa kaksi, Annikki Rintala neljä vuotta. Molemmat ovat tulleet taloon ystävien houkuttelemina. Naisklubin kotisivuilla on hakemuskavakkeet asuntoihin. Omaiset ovat Ainon ja Annikin mukaan hyvin tyytyväisiä heidän asumisratkaisuunsa.

– Omaiset tietävät, ettei täällä voi kadota päiviksi ilman, että joku huolestuu, Annikki Rintala sanoo.

UUSI ELÄMÄ

Naisten taloissa asuu myös pariskuntia.

– Pääsääntöisesti tarjoamme asuntoja yli 50-vuotiaille naisille, mutta suurempiin asuntoihin olemme ottaneet myös pariskuntia, Pirkko Koskiahde kertoo.

Eräs tällainen pariskunta on **Marita ja Bo Södergård**,

Aino Seppänen on eläkkeellä ollessaan löytänyt itsestään taiteilijan.

Marita Södergårdin trollit tuottavat iloa ihmisille.

Marita ja Bo Södergårdin asunto on muuttunut ateljeeksi, jossa suolataikina kääntyy huumoriksi.

jotka ovat asuneet Liesi-talossa 18 vuotta. Marita Södergård on tehnyt yli 20 vuotta vedestä, suolasta ja vehnäjauhoista naivistisia tauluja, joita on keksäisin nähty myös Iittalassa. Pariskunnan koti on muuttunut ateljeeksi. Vaimo tekee taulut ja aviomies raamit taideteoksiin.

– Tämä koti on mahdollistanut uuden elämän, Marita Södergård sanoo.

Hänen aviomiehensä kärsii reumasta. Maritalla on MS-tauti. Koti keskellä kaupunkia on liikuntarajoitteisille luksusta.

Liesi-talossa on myös Aino Seppänen löytänyt itsestään tai-

teilijan. Hän maalaa akvarelleja ja öljyväritöitä.

HUONOKUNTOINEN PÄRJÄÄ MYÖS

Vaasan kaupungilla on pitkät jonot palvelukoteihin. Samoin Liesi-talolla: 2–4 vuotta. Pirkko Koskiahde korostaa, että sekä Liesi- että Pursi-taloissa voi asua huonokuntoinenkin.

– Omaisten kanssa yhteistyössä pohdimme muistisairaiden ja huonokuntoisten vanhusten tilannetta. Olemme tarvittaessa yhteydessä kaupunkiin, hän sanoo.

Naisten talojen asukkaat ovat iäkkäitä. Pursi-talossa asukkaiden keski-ikä on 86 vuotta. Vanhin asukas on 96-vuotias.

– Purrassa on kolme asukasta, jotka ovat asuneet talossa sen valmistumisesta saakka. Ta-

Annikki Rintalan kaksiossa on tilaa hänen edesmenneen miehensä tekemälle kaappikellolle.

loissa ei ole erikseen ruokapalvelua, vaan vuokralaiset joko kokkaavat itse tai tilaavat ruuan kaupungin ruokapalvelusta. Sama koskee hoivapalveluita.

– Tarjoamme asukkaille ystäväpiiritoimintaa kerran

kuukaudessa paitsi kesällä. Viemme heitä teatteriin ja erilaisiin tapahtumiin. Se on yksi Naisklubin tehtävistä, Pirkko Koskiahde sanoo. •

JULKILAUSUMA

Naisten osuus asunnottomuudesta kasvanut huolestuttavasti

Suomalainen Naisliitto esittää naiseryitysten toimenpiteiden lisäämistä, jotta pitkään piilossa ollut naisten asunnottomuus saadaan vähenemään. Asunnottomat naiset ovat alttiita monenlaiselle hyväksikäytölle. Toisaalta asunnottomuuden takana on monimutkainen syiden vyyhti, jossa mukana ovat esimerkiksi työttömyys ja velkaantuminen sekä huumeongelmat ja jo varhain alkaneet kokemukset hyväksikäytöstä.

Asunnottomia ei saa unohtaa. Asunnottomuus pitää tehdä näkyväksi. Nämä viestit toistuivat, kun lokakuun 17.päivänä vietettiin Asunnottomien yötä. Suomalainen Naisliitto yhtyi näihin vetoomuksiin syyskokouksessaan Vaasassa.

Asiantuntijoiden mukaan asun-

nottomuuden torjunnassa on syytä huomata, että toimet eivät voi olla aina samoja naisille ja miehille. Asunnottomien naisten erityistarpeet ovatkin nyt keskiössä meneillään olevassa valtakunnallisessa NEA-hankkeessa eli naiseryityisyys asunnottomuustyössä.

Vaikka asunnottomuus on Suomessa saatu vähenemään viimeisen viiden vuoden aikana, noin 7 000 asunnottoman joukossa on enemmässä määrin naisia ja alle 25-vuotiaita nuoria. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen Aran selvityksen mukaan nuoria asunnottomia oli viime vuonna noin 1600. Asunnottomia naisia oli suurin piirtein saman verran. Suurimmillaan asunnottomuus on pääkaupunkiseudulla ja isoissa kaupungeissa.

Torjuntatyön jatko on tänä syksynä huolettanut asunnottomia auttavia

tahoja. Sote-uudistuksen pelätään hajottavan onnistuneen Asunto ensin -mallin. Siinä asunnottomalle on ensin tarjottu asunto ja vasta sitten lähdetty ratkomaan muita ongelmia sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa. Palveluiden kilpailuttaminen ja digitalisointi askarruttavat niin ikään.

Suomalainen Naisliitto tukee toimia asunnottomuuden poistamiseksi. Hyvinvointivaltiossa ja Suomen ilmastossa kaikilla pitää olla koti eikä kenenkään pidä joutua viettämään öitään kaduilla ja kellarissa.

Vaasassa 21.10.2018

Suomalainen Naisliitto ry,
Finska Kvinnoförbundet rf

KIRSTI POHJONEN

Vanhojen naisten pitää korottaa ääntänsä vaikkapa somessa

On hienoa olla vanha nainen. Näin arvelee entinen sdp:n kansanedustaja ja sosiaali- ja terveysministeri, lääketieteen ja kirurgian tohtori Vappu Taipale Patina-lehden haastattelussa elokuussa. Hän sanoo puhujamatkoilla tapaavansa kaikkialla toimeliaita ja vankasti arjessa kiinni olevia naisia.

Taipaleen väittämään yhtyy mielellään. Monella vanhalla naisella riittää vielä voimia ja innostusta eri asioihin, lastenlasten hoidosta kulttuurieroihin. Maa ja maailma kiinnostavat yhä. Eläkkeellä on usein aikaa pysähtyä ja sukeltaa myös uuteen ja yllättävään.

Taipaleen väitteeseen voi liittää kuitenkin monta vaaraa.

Hänkin myöntää, että naisia kuormittaa alistumisen kulttuuri. Uskallusta puuttuu. Ikääntyessään naiset muuttuvat helposti näkymättömiksi ja äänettömiksi.

Siitä monella on omakohtaisia kokemuksia. On ärsyttävää joutua toteamaan, että harmaa pää ja sukupuoli saavat ympäristön turhan usein reagoimaan kuin nuo ulkoiset muutokset olisivat vieneet myös ymmärryksen.

Teetin vuodenvaihteessa kylpyhuoneremontin. Kolme isoa miestä seisoi pienessä kylpyhuoneessa neuvottelemas-

sa suihkun paikasta. Minua ei kuunneltu. Olin kuin näkymättömän, vaikka olin maksava asiakas. Oman tahdon toteuttaminen vaati monta ponnistusta.

Auto jäi kesällä tielle, kun kytkin hajosi. Hinauksessa edettiin autoliikkeeseen, jossa kohtelu oli ynseää ja ivallista.

Valehteluunkin katsoivat aiheelliseksi turvautua. Vahvistui käsitys, että jo sisään astuessani kohteluni oli selvä. Harmaapään tivauksiin vaikkapa takuun toteutumisesta ei korvaa lotkautettu.

Olen kertonut näistä naisystävilleni. Jokaisella on muistissa samantapaisia kokemuksia, vähättelyä ja kuuroja kuuntelijoita. Eivätkä nämä

naiset ole hiljaisia hissukoita, vaan paljon aikaansaaneita, pitkälle koulutettuja, omatoimisia ihmisiä.

– Vanhojen naisten äänet pitää saada kuulumaan ja se kokemus näkymään. Naisten on itse ruvettava puhumaan puolestaan ja vaatimaan, että heitä kuunnellaan, Vappu Taipale tiivaa lehtihaastattelussa.

Niinpä. meidän vanhojen naisten pitää nostaa itsemme uudella tavalla esille. Väylätkin ovat olemassa. Esimerkiksi naisjärjestöjen kenttä on laaja. Siellä on voimaa, jos vielä yhteistoimin otetaan jokin asia toimintaohjelmaan. Tavoitahan on selvä: vanhoille naisille täydet ihmisoikeudet!!

Me too -kampanjassa nähtiin, että julkisuus on olennainen tekijä. Jokainen meistä voi ryhtyä pitämään vaikkapa vanhan naisen elämästä kertovaa blogia. Facebookiin voi myös viedä kertomuksia omasta kohtelusta, hyvästä ja huonosta. Somejulkisuus on yksi väylä asenneilmaston muuttamisessa.

Perinteisillä tavoilla ei välttämättä ole tehoa. Autoliikkeen ankeista kokemuksista annoin palautetta kirjallisesti liikkeen johdolle.

Pihaustakaan ei ole kuulunut vastaukseksi. •

KESÄJUHLAT HERÄTETTIIN ONNISTUNEESTI HENKIIN

Aurinko paistoi, huilu soi, Hämeen herkut maisuivat eikä puhettakaan puuttunut, kun Hämeenlinnan naiset elvyttivät hienon perinteen, Naisliiton kesäjuhlat. Ensimmäisistä ehti kulua 109 ja viimeisistäkin 70 vuotta.

Suomalaisen Naisliiton kesäjuhlat pidettiin Hämeenlinnassa kesäkuun alussa. Suurimman työn teki Hämeenlinnan yhdistys, joka sai ansaitut kiitokset päivien onnistumisesta. Osallistujat olivat tyytyväisiä niin ohjelman monipuolisuuteen kuin päivien tunnelmaan.

Päiville osallistui 80 naisliittolaista eri puolilta Suomea.

Seitsemän naisen urakka

Kesäjuhlien järjestelyistä vastasi seitsemänhenkinen iskuryhmä. Vieraat toivotti tervetulleeksi Museo Militarian pihalla auringon kanssa kilpaa säteilevät **Heli Eskolin** ja **Arja Lankinen**. Osallistujien toivottiin pitävän juhlissa hattua, ja hämeenlinnalaiset näyttivät mallia. Joukossa oli hattuja, joiden kanssa olisi kelvannut mennä Ascotin laukkakisoihin. Yleisin pääähine oli tuttavallinen olkihattu.

Juhlien aluksi Hämeenlinnan yhdistyksen puheenjohtaja **Maija Kauppinen** muistutti Naisliiton kesäjuhlaperinteestä:

Arja Lankinen (vas.) ja Heli Eskolin toivottivat vieraat tervetulleiksi Militarian pihalla.

– Ensimmäiset kesäjuhlat pidettiin 109 vuotta sitten, ja perinne katkesi 70 vuotta sitten. Hämeenlinnassa ne ovat nyt ensimmäistä kertaa. On aika kokeilla, saadaanko perinne herätettyä henkiin.

Museo Militarissa kenttälounas nautittiin tilavassa tykkihallissa ennen kuin tutustuttiin museon kokoelmiin asiantuntevien oppaiden kanssa. Naisnäkökulmaa kierrokseen toivat sotilaskotisisar **Kirsti Ikonen** ja lotta **Riitta Tiainen**.

Kaikille aisteille innoitusta

Kesäjuhlien ohjelma oli kiinnostava. Militariasta kaksi bussia veivät kesäpäiväläiset tutustumaan Parolan leijonaan ja Aulangon maisemiin. Leijona on pystytetty vuonna 1868 Venäjän tsaari Aleksanteri II:n kunniaksi hänen käytyään Parolannummella vuonna 1863 tarkistamassa Suomen sotajoukot.

Aulangolla nautittiin alueen kehittäjän eversti Hugo Stan-

Kesähattu oli Naisliiton kesäjuhlien tunnus.

dertskjöldin rakennuttamassa Ruusulaakson paviljongissa huilisti **Eeva Kunnaksen** soitosta ja kuusenkerkkäjuomasta, jonka tarjoili Raatikellarin food designer **Pirjo Päiväranta**.

Bussikierroksen ensimmäinen kohde oli Parolan leijona. Edessä Naisliiton puheenjohtaja **Leena Ruusuvuori** takanaan **Nuppu Rouhiainen** (vas.), **Tarja Kortnesniemi** ja **Tuulikki Ritvanen**.

Naisliittolaiset tutustuivat museo Militarian näyttelyihin kahdessa ryhmässä. Niistä toista veti museomestari **Ilkka Vahtokari**.

Militarian valkoisin liinoin ja luonnonkukin somistetussa tykkisalissa tarjottiin kenttälounas ja juotiin munkkikahvit.

Hugo Standertskjöld on saanut alueelle nimeään kantavat golf-kenttät. Eversti-kenttä on Suomen toiseksi vanhin Helsingin Talin jälkeen.

Nähtävyyksierros huipentui Aulangon linnavuorelle, jonne naisliittolaiset reippaasti kiipesivät ihailemaan Hämeen maisemia ja Sibelius-metsää.

Paikallinen tuki vahvaa

Myös Hämeenlinnan kaupunki osallistui kesäpäivien onnistumiseen. Kaupunki antoi Naisliiton käyttöön Raatihuoneen valtuustosalin paneelia varten ja järjesti naisliittolaisille vastaanoton kaupungin kauneimmassa tilassa, Raatihuoneen juhlasalissa. Erityiskiitos tästä kuuluu sivistys- ja hyvinvointijohtaja **Päivi Raukalle**.

Raaticellarissa taas tarjottiin illalliseksi Pirjo Päivärinnan loihittimia Hämeen herkkuja, joissa hyödynnettiin kevään tuoreita anteja kuten korvasieniä ja nokkosia. Piirakat ja salaattit tekivät kauppansa samoin kuin erinomaiset jälkiruoat muun muassa raparperistä. Ruokailijoiden nautintoa lisäsivät baritoni **Hannu Riihivaara** ja hänen säestäjensä pianisti **Iina Harjula**.

Hämeenlinnan naisliittolaisista juhlilla esiintyivät myös aforistikko **Maija Paavilainen** ja lausuja **Tuula Salin**. Eesti Naisliit'oa edusti Viron keksijänaisten puheenjohtaja **Anne-Mari Rannamäe**. Erityisesti häntä ilahdutti illallisten venäjänkielinen laulu Kuinka nuoria olimmekaan, jota hän hyräili laulajan mukana.

Tulevaisuus ja Minna puhuttivat

Sunnuntaipäivä oli pyhitetty Naisliiton asioille. Päivä alkoi venyttelyllä aamuauringossa

Eeva Kunnaan Itkevä huilu hiljensi naisliittolaiset Aulangon Ruusulaakson paviljongissa.

Naisliiton tilintarkastaja Helena Sinisalo (vas.) ja Helsingin yhdistyksen puheenjohtaja tulossa Raatihuoneelle.

Ritvat Karinsalo (oik.) ja Ritva Passiniemi johtivat Quo vadis Naisliitto? -keskustelua.

Kaukaisimmat kesäjuhlavieraat olivat Tornioista.

Lahtelainen Tuulikki Ritvanen ja oululainen Pirjo Halonen viihdyivät Raatihuoneen juhlasalissa.

Oululainen Riitta Mäkelä (vas.) ja jyvaskyläläinen Tuula Riipinen muistelivat lapsuuttaan Ähtärissä.

Venyttelyä Vanajaveden rannalla asahi-ohjaaja Kaarina Hauskalan johdolla.

Vanajaveden rannassa **Kaarina Hauskalan** johdolla. Naisliiton tulevaisuutta pohtivan Quo Vadis, minne menet Naisliitto -keskustelun vetivät liiton hallituksen jäsenet **Ritva Karinsalo** ja **Ritva Passiniemi**. Keskustelu Naisliiton haasteista oli vilkasta. Jäsenistöä puhuttivat jäsenten ikääntyminen ja jär-

jestön hyytyminen vajaan 700 jäsenen yhteisöksi, kun rahat riittäisivät enempäänkin. Moni valitti myös Naisliiton vaatimatonta julkisuuskuvaa. Yhtenä ratkaisuna esitettiin merkittävien yhteiskunnallisten vaikuttajien rekrytointia jäseniksi ja aktiivisempaa suhdetta mediaan.

Naisliiton strategiatyöryhmä päätti hyödyntää keskustelua.

Keskustelun lopuksi Naisliitto päätyi kannattamaan kesäjuhlien järjestämistä joka toinen kesä. Kahden vuoden päästä vastuun niistä ottaa Tornio valtinaan yötön yö. •

Feministejä vai ei?

Naisliiton tulevaisuuskeskustelussa jyvaskyläläinen **Eva Terwonon** kysyi, pitäisikö Naisliiton korostaa olevansa feministinen naisasialiike. Hämeenlinnalainen **Kirsti Ikonen** toivoi, ettei liitto julistautuisi feministiseksi, kun taas saman yhdistyksen

Tuula Salin innostui ajatuksesta; sähköistäähän feminismi jo sanana ilmapiiriä. Oululainen **Riitta Mäkelä** katsoi, että Suomen etu on vahva agraarisen naisen perintö, joka toimii nykypäivässäkin. Onhan suomalainen nainen totunut tekemään asioita miehen kanssa. Liiton kunniapuheenjohtaja **Leena Krohn** varoitti hirttä-

tymästä termeihin ja toivoi, että kaikkien kukkien annetaan kukkia. Lopuksi puheenjohtaja **Leena Ruusuvoori** muistutti, että Naisliiton kuuluu naisasiajärjestönä ottaa naisasian moninaisuus ja laajuus huomioon ja että järjestö keskittyy naiseen niin kauan kunnes tasa-arvo on saavutettu.

HÄMEENLINNA – NAISTEN KAUPUNKI

Onko Hämeenlinna hyvä kaupunki naisille ja millaiset nämä naiskasvot ovat? Tästä aiheesta keskusteli kesäkuussa seitsemän hämeenlinalaista vaikuttajanaista Raati-huoneen valtuustosalissa.

Hämeenlinna on kokenut viime vuosikymmenten aikana rajun muutoksen ja naisistunut. Miesten työt ovat kadonneet, kun suuret tehtaat ovat sulkeutuneet. Tilalle on tullut opetus- ja sosiaalialan työpaikkoja, jotka ovat yli 90 prosenttisesti naisten. Perheet muuttavat kaupunkiin naisten työn perässä.

Myös Kaupungin hallinto on naisistunut. Kaikki kolme toimialajohtajaa ovat naisia. Valtuustossa naisia on 51 paikasta 27 eli enemmistö. Kaupungin johtoryhmän kymmenestä jäsenestä kuusi on naisia.

Kaupungin sivistys- ja hyvinvointijohtaja **Päivi Raukko** tyynnytteli poikkeukselliselta vaikuttavaa tilannetta. – Emme tee sukupuolipolitiikkaa, vaikka kaikki toimialajohtajat ovat naisia. Päätöksiä tehdään asiat edellä, ei sukupuoli.

Päivi Raukko itse on sukunsa naisten tapaan feministi. Hän katsoo kuuluvansa sukupolven, jolle ei enää ole naisten ja miesten asioita. On vain ihmisten asioita.

Kaupungin valtuutettu, yrittäjä **Helena Lehkonen** muistutti, että naiset päättäjinä ovat hoitaneet naisten ja lasten asiat kuntoon. – Varsinkin perhepalveluiden onnistuminen on naisten saavutuksia.

Työllisyyden kehittyminen Hämeenlinnassa on Päivi Raukon mukaan kuitenkin haastavaa, ja lintukodossa on paljon avioeroja. Työelämään on tulossa myös ikäluokka, joka on huonommin koulutettu kuin edellinen. Pojat suoriutuvat heikommin kuin tytöt.

Hämeenlinnan kaupungin ympäristöasiantuntija Heli Jutila totesi, että naisten menestystä johtotehtävissä seuraa koulutuksen vähätteleminen.

– Kun tytöt ovat koulutetumpia kuin pojat, koulutuksen arvostus romahtaa. Yhteiskunta ei yhtäkkiä enää arvostakaan koulutusta. Vain miehet johtajina kertoo siitä, että valinnat on tehty muilla perusteilla kuin kuka on paras.

Heli Jutilan huoleen yhtyi Hämeenlinnan lyseon rehtori **Pieta Tukkimäki-Hildén**, joka väitti koulun laahaavan perässä. – Tyttöjen menestymisen koulussa on johtanut siihen, ettei koulutusta enää arvosteta. Nyt halutaan töihin ’hyviä tyyppejä’. Sellaiset ammatit tulevat suosituiksi, joihin ei tarvita koulutusta.

Rehtori oli huolissaan eritoten ylisuorittavista tytöistä, jotka uuvuttavat itsensä.

– Kun aikaisemmin sai pitää välivuotia ja vaihtaa koulutus-

suuntaa, koulumaailmassa on nyt kaikki löysät puristettu pois.

Nuorten valmistumista ammattiin hidastaa hänen mielestään myös se, että nuoria noukitaan kesken opintojen töihin. Tulevaisuudessa ehkä kysytään, onko tutkintopapereilla arvoa.

Vekka-Liikenteen toimitusjohtaja **Karoliina Frank** edusti paneelissa yrittäjiä. Alaisinaan hänellä on 55 miestä ja neljä naista. Alansa hän totesi olevan perinteisesti hyvin miehinen, mutta lisäsi, että hänellä on kokemusta myös naisvoitosta työstä Lopen kunnanjohtajana.

Miehet eivät ole hänen mielestään kovin erilaisia kuin naiset. – Miehiä pitää kannustaa samalla tavalla kuin naisia ja he kiukuttelevat naisten tavoin.

Karoliina Frankin kokemukset jakoi Museo Militarian johtaja **Miia-Leena Tiili**, joka muutti kaksi vuotta sitten perheensä kanssa kaupunkiin ja pitää sitä hyvänä kaupunkina perheelle. Myös hänen työympäristönsä on miesten maailma. Sukupuolten vastakkainasettelut ovat keinotekoisia eikä hänellä ole ollut vaikeaa työskennellä miesten kanssa.

– Erilaisuutta aiheuttavat enemmänkin sellaiset seikat kuin ikä ja koulutustausta, joten dialogia on tärkeää ylläpitää. Naisverkostoja on hyvä olla, mutta viisaista miehistä ympärillä ei ole mitään haittaa.

Helena Lehkonen

Pieta Tukkimäki-Hildén

Miia-Leena Tiili

Sirpa Taulu

Heli Jutila.

Päivi Raukko.

Hämeenlinnan vilkasta kulttuurielämää paneelissa edusti Ars Hämeen toiminnanjohtaja **Sirpa Taulu**, Hämeenlinnassa syntynyt, Tipulassa koulunsa käynyt ja lapsuudenkotinsa arvot perinyt. Tällä hetkellä hänen tallissaan on 92 taiteilijaa, joista puolet naisia, puolet miehiä.

– Taiteilijoilla on Hämeenlinnassa sama tilanne kuin koko maassa: ammatin status on korkea, mutta talous on heikko.

Ars Hämeeseen kuuluu taitelijoiden työtilana toimiva Taidekasarmi, Taidelainaamo ja Verkatehtaan sydämessä oleva GalleriaKone, jossa näytelyt vaihtuvat kuukausittain.

Valtaosa siellä kävijöistä, kulttuurin kuluttajista, on naisia, mutta nuorten miesten osuus on viime aikoina lisääntynyt. Myös se, että ihmiset viipyvät näyttelyssä pidempään, ilahduttaa kymmenen vuotta galleriaa vetänyttä Sirpaa. Samoin museokortti.

– Nyt vain taide ja taiteenkäsitys pitäisi saada laajemmalle, sydämen tasolle.

Keskustelun lopuksi juontaja, sosiaalineuvos **Ritva Karinsalo** pyysi panelisteja lähettämään terveisensä naisten kaupungista, Hämeenlinnasta maailmalle. Terveisissä välittyivät ihmisen kokoinen ja erityisesti lasten kaupunki, sen

Karoliina Frank

monimuotoinen tarjonta, palveluiden ja luonnon läheisyys sekä hyvä maantieteellinen sijainti. Eli kesäpäivien teeman – Hämeenlinna, naisten kaupunki – mukainen. •

ME JA MUUT – koulutuspäivä Torniossa

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus olivat teemana koulutuspäivänä, jonka Tornion Naisliitto järjesti marraskuussa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion opettajille. Kansanedustaja Jani Toivola puhui kokemuksistaan olla ”ainut”, kirjailija Pauliina Rauhala ulkopuolisuudesta.

Päivään osallistui myös naisliittolaisia.

Jani Toivolan esityksen ytimenä oli ihmisenä oleminen ja oman tarinan tarkeys.

– Jokaisen ihmisen tarinan on yhtä arvokas. Pakolaisen elämästä ei voi ottaa pois hänen kokemushistoriaansa, kulttuuriaan ja tapojaan korvaamalla ne suomalaisilla arvoilla ja tavoilla. On kohtuutonta vaatia, että pakolainen oppii suomen kielen nopeasti ja muuttuu suomalaiseksi

Jani Toivola kertoi myös omasta lapsuudestaan, nuoruudestaan, isyydestään ja olostaan kansanedustajana. Hänen isänsä on kenialainen, jonka sukuun Toivola tutustui vasta aikuisena. Isä oli vain valokuvassa, ei läsnä suomalaisessa arkielämässä.

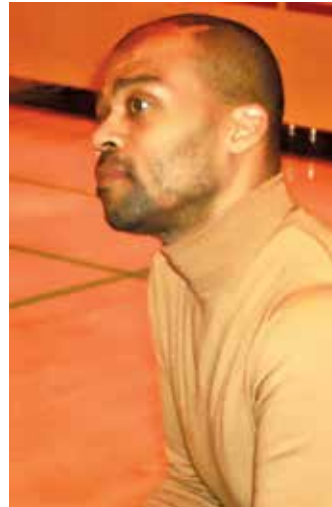
Enää maahanmuuttaja ei piilotele taustaansa. Hän on ollut ”ainut” ihonvärinsä takia niin peruskoulussa kuin eduskunnassakin. Hän kuuluu seksuaaliseen vähemmistöön ja hänellä on viisivuotias tytär, jonka yksinhuoltajana hän on. Mitä on äidin onni, kun kasvattajana on isä? Toivola on oppinut tässäkin puolustamaan omaa oikeuttaan.

Kirjailija Pauliina Rauhalan Synninkantajat kilpaili tämän vuoden Finlandia-palkinnosta.

Jani Toivola kertoi olleensa koulukiusattu. Myös eduskunnassa hän on törmännyt raja-aitoihin joutuessaan miettimään, miten värikkäästi tai poikkeavasti voi käyttäytyä menettämättä kasvojaan tai arvokkuuttaan. Miten säilyttää oma äänensä ja roolinsa kansanedustajana?

Lukeva tai kirjoittava ihminen näkee monta elämää. Pauliina Rauhala mainitsi kirjalliseksi esikuvikseen Astrid Lindgrenin, Minna Canthin, Eeva Kilven ja Anni Polvan, jonka Tiina-kirjat hän on lukenut kannesta kanteen. Niissä kirjoissa ei hyväksytä tyttöjen ja naisten vähättelyä. Lindgrenin kirjoissa on taas yksinäisiä lapsia, jotka unelmoivat läheisistä ihmisistä. Eikä Minna Canth vain kirjoittanut naisten oikeuksista ja lasten kaltoin kohtelusta, vaan toi-

Kansanedustaja Jani Toivola toimi tämän vuoden Helsinki Priden suojelijana.

mi konkreettisesti. Eeva Kilven Naisen päiväkirjasta tuli taas Rauhalalle tärkeä teos.

Kirjoissaan Pauliina Rauhala tuo esille ilmiöiden monimutkaisuuden, ja niiden miljöön on tiivis, uskonnollinen, vanhoillislestadiolainen. Kirjat kertovat erilaisuuden pelosta ja vaikeista tunteista.

Esikoisteos Taivaslaulu ilmestyi 2013, Synninkantajat tänä vuonna. Rauhala kertoi olevan hidas kirjoittaja ja miettivänsä tekstin ennen kirjoittamista tarkkaan.

Synninkantajat kertoo ulkopuolisuudesta me ja muut, rakkaudettomuudesta ja sukupolvelta toiselle siirtyvistä taakoista. Miljöön on tuttu jo lapsuudesta ja nuoruudesta. Nykyään Pauliina Rauhala ei ole tiiviisti mukana vanhoillislestadiolaisuudessa. •

KANSSAKÄYMISTÄ LIKI SATA VUOTTA

Jo vuonna 1920, jolloin juuri perustettu Viron Naisjärjestöjen Liitto emännöi II naisasiakongressia Tallinnassa, Suomalaisen Naisliiton Helsingin yhdistys lähetti sinne edustajansa. Samana vuonna, heinäkuussa, virolaisia naisia vieraili Helsingissä ja osallistui Naisten Äänen toimituksessa Naisliiton ja Unionin järjestämään kansainväliseen tilaisuuteen. Viisi vuotta myöhemmin virolaisia naisasianaaisia oli viikon verran Helsingissä, jolloin tutustuttiin puolin ja toisin ja kuultiin virolaisia lausujia ja kirjailijoita. Vastaavasti naisliittolaisia, muun muassa opettaja **Olga Oinola**, vieraili sisaryhdistyksen luona, joka otti vuonna 1930 nimekseen Eesti Naisliit.

Sittemmin kanssakäyminen shiipui ja vuonna 1940, jolloin Viro miehitettiin ja järjestön toiminta kiellettiin, se lopui tyystin. Vasta 1988, jolloin Virossa alkoivat vapaammat tuulet puhallella, Naisliit alkoi uudestaan toimia. Ja toimi niin vireästi, että yhdistyksiä oli 1990-luvun alussa ympäri maan ja niissä tuhansia jäseniä. Tällöin myös Helsingin naisliittolaiset alkoivat lähettää yksityisiä kanavia pitkin kutsuja sisarille. Ne otettiin mieluusti vastaan, ja jäsenilloissa Auro-

rankadulla kuultiin Viron maineikkaita laulajia ja johtavia naisia. Näkyvin kädenojennus oli vuonna 1991 Baltia-seminaari Helsingissä, johon osallistui peräti kolme virolaista ministeriä. Seminaarista kertoi seuraavan vuoden Minna erikoisnumerossaan. Helsingin osasto perehdytti Eesti naine -lehden toimittajan naistutkimukseen, ja Naisliitto tarjosi hänelle yösjän Aurorankadun huoneistossaan.

Tämän jälkeen vierailtiin vilkkaasti: Naisliittolaiset kävivät Tallinnassa ja Viljandissa ja Eestin naisliittolaiset Suomessa. Virallisin vierailu oli toukokuussa 1991, jolloin kahdeksan naisliittolaista oli Eesti Naisliit'n vieraana neljä päivää. Tänä aikana he kävivät Viron parlamentissa ja tapasivat myös sosiaali- ja terveysministeri **Sii-ri Oviirin** ja varaympäristöministeri **Eva Kraavin**. Itä-Viron kierroksella he kävivät Aan vanhainkodissa ja istuttivat sen puistoon kaksi ystävyysdenpuuta, vierailivat Peipsijärvellä sekä Kaljurannan kolhoosilla ja kirkossa. Tämän vierailun erikoinen yksityiskohta oli valaisimia valmistavan Estoplastin aikomus lahjoittaa 30 kuutiota muovileluja suomalaisille lapsille Naisliiton kautta. Hanke kariutui Suomen lakeihin ja tulimudollisuuksiin.

Moni muistaa myös Helsingin ja Hämeenlinnan naisliittolaisten matkan vuonna 1995 Viljandiin, jolloin ohjelmassa oli perhevierailuja, juhlailta Olutstveren linnassa ja oopperaa. Pärnussa tavattiin Eena-naisia. Vastavierailu oli jo saman vuoden joulukuussa, jolloin 27 virolaista naista osallistui perinneiltään Aurorankadulla, piipahti Hämeenlinnassa ja osallistui Uudenmaan läänin maaherran vastaanottoon.

Vaikka virallinen yhteydenpito lahden taa vähäni 1990-luvun aktiivisen kauden jälkeen, matkat naapurimaahan eivät. Suomalaisia naisliittolaisia on käynyt Tallinnassa vuosittain ostosmatkalla ja usein myös taidemuseossa ja oopperassa, mutta harvemmin he ovat tavanneet sisarjärjestön edustajia.

Myös tämän vuoden ystävyysmatkalaiset kävivät Tallinnan oopperassa, jossa kuulivat Viulunsoittaja katolla -musikaalin. Mutta tapasivat nyt eestiläissisaria ensin yhteisillä päivällisillä ja seuraavana aamupäivänä parlamenttitalos- sa.

Nyt odotamme heitä vastavierailulle. •

VIRON NAISLIITTO SUREE TUHOTTUJA ARKISTOJAAN

Pian satavuotias Naisliitto sai uuden alun 1988 ja vaikuttaa nyt lainsäädäntöön.

Miten kertoa liitosta ja sen toiminnasta, jos iso osa arkistoista on tuhottu?

Eesti Naisliit viettää 100-vuotisjuhlia vuonna 2020 ja kokoaa liiton historiaa. Naisliitto on kuitenkin kovan urakan edessä, sillä aineistoa on perin niukasti.

Neuvosto-Viron aikainen hallinto kielsi Naisliiton toiminnan 1940.

– Kuormurit ajettiin toimistolle ja arkistot vietiin hävitettäväksi. Joitakin lehtiä meillä vielä on. Varhaisempaa tietoa on yritetty koota myös niiltä, jotka aikanaan kyydittiin Siperiaan, Naisliiton puheenjohtaja, esinaine **Siiri Oviir** kertoo.

Vanhan naisliiton perillinen, nykyinen Eesti Naisliit syntyi uudestaan 1988, kolme vuotta ennen Viron itsenäistymistä. Siihen kuuluu nyt 10 yhdistystä ja noin 500 jäsentä. Jäseniä on siis lähes saman verran kuin suomalaisessa sisarjärjestössä.

Siiri Oviir on johtanut järjestöä 22 vuotta. Hän on kokenut poliitikko, joka on elänyt päättäjänä Viron uuden itsenäistymisen tuskat ja ilot ensi metreiltä asti.

Omenia lastenkodeille

Siiri Oviir oli emäntien joukossa, kun Suomalaisen Naisliiton ja Tampereen Saskioiden väki

– Emme enää vain kypsennä ja kudo, vaan viemme eteenpäin tasa-arvoasiaa, Eesti Naisliit 'n esinaine Siiri Oviir totesi elokuussa 2018.

vierailli elo-syyskuun taitteessa Viron matkallaan Tallinnassa ja siellä maan parlamentissa. Parlamenttikierroksen jälkeen myöhäiskesän lämmössä istuttiin juttelemaan tallinnalaisen kahvilan terassille, suomeksi.

Puheenjohtajan mukaan Viron Naisliiton toiminta oli uuden alun vaiheilla välillä hyvinkin konkreettista.

– Omenasato oli perustamisvuonna oikein hyvä, ja Naisliiton jäsenet jakoivat niitä lastenkodeille. Itsenäistymisvuonna 1991 naiset kutoivat sotilaille villasukkia ja vauvoille tossuja. Sillä lailla jäsenet oppivat toimimaan toisten ihmisten hyväksi.

Naisiasiaa liitto on ajanut osallistumalla esimerkiksi lakiehdotusten ajanmukaistamiseen. Moni hanke on lähtenyt eteenpäin sen aloitteesta.

Neuvostoajan lopussa mies ei päässyt Virossa mukaan synnytykseen. Oviirin mukaan tä-

mänkin menettelyn muuttamiseksi Naisliitto teki töitä. Apua oli siitakin, että jäsenenä oli kättilöitä. Naisliitto teki myös aloitteen asevelvollisten siviilipalveluksesta.

Julkisuutta liitto saa, kun se valitsee vuoden äidin ja isän.

– Se on juhlallinen tapahtuma, jossa tv on mukana. Eestin konserttisalissa esiintyy äitien juhlassa mieskuoro ja isien juhlassa naiskuoro.

Suomalaisten naisliittolaisten suhteet virolaiseen sisarjärjestöön olivat vilkkaat vuosituhannen vaihteessa. Mukana olivat silloin muiden muassa keksijänaiset. Välillä yhteistyössä on ollut suvantoja.

– Teidän tekemisistänne olemme selvillä. Toivottavasti jatkossakin tavataan ja keskustellaan, Oviir toivoo. Otollinen hetki tälle voisi olla Eesti Naisliit 'n tuleva 100-vuotisjuhla.

Itsenäistyminen toi ongelmia

Neuvostoside oli voimassa vielä helmikuun lopulla 1990, kun Virossa järjestettiin kongressin vaalit. Siirtymäkausi kohti itsenäisyyttä julistettiin samana vuonna. Maaliskuun 1991 kansanäänestyksessä 77,8 prosenttia virolaisista kannatti itsenäisyyden palauttamista. Päätös tästä syntyi saman vuoden elokuussa. Syyskuussa Neuvostoliitto tunnusti Viron itsenäisyyden.

– Uudestaan itsenäistyneellä Virolla oli edessään iso kasa ongelmia. Yksi niistä oli valtion rahoitus, verot kun me-

nivät yhä Venäjälle, Siiri Oviir kertoo.

Itsenäisyyden alkuvaiheissa maan taloudellinen tilanne oli surkea. Vuonna 1992 bruttokansantuote oli pudonnut edellisvuodesta 15 prosenttia. Neuvostoajan talousjärjestelmä oli romahtanut. Esimerkiksi elintarvikkeista oli huutava pula.

Nelivuotias vahti pohdintoja

Siiri Oviirin puoliso on vaimonsa tavoin juristi ja työskenteli maan hallinnossa. Pariskunnalla on kolme tyttäret, hekin nyt juristeja.

Nuorin oli itsenäistymisen aikana nelivuotias.

– Hän oli usein mukana koukussa, koska lastenhoito ei muuten onnistunut. Työpäivät venyivät 20-tuntisiksi, kun kotona mieheni kanssa pohdimme ratkaisuja. Kerran pöydän alla loikoillut nelivuotias keskeytti puntaroinnit tiedustelemalla kirkkaalla äänellä, mikä on alternatiivi (vaihtoehto).

Uusien lakien säätäminen ei yksin taannut sujuvaa tietä tulevaisuuteen. Oviirin mukaan neuvostoaikana Virossa lait pyrittiin ohittamaan. Itsenäistymisen jälkeen alettiin opetella, että lakeja pitää noudattaa.

Siiri Oviir oli ensi kertaa mukana hallituksessa, kun hänestä tuli sosiaalihuoltoministeri huhtikuussa 1990. Hän toimi sosiaaliministerinä vielä pääministeri Tiit Vähin toisessa hallituksessa 1995 ja pääministeri Siim Kallasin hallituksessa 2002.

Pitkällä kansanedustajan uralla hän on ollut myös parlamentin varapuhemies.

Naisia ei itsenäisen Viron hallituksissa ole ollut kovin monta. Naisministereitä on nyt 15 hengen ministeristössä neljä, parlamentissa 101 kansaedustajasta 27.

Suomalaisten ystävyysmatkan virolaisina emäntinä olivat Eesti Naisliit 'n puheenjohtaja Siiri Oviir (toinen oik.), Quin-Estonian puheenjohtaja Anne-Mari Rannamäe ja Naisliit 'n pääsihteeri Maaret Kaarma. Oikealla matkan virolainen järjestäjä Astellaria reisibüroon Virve Poom.

Eroon omasta puolueesta

Siiri Oviir kuuluu Viron keskustapuolueen perustajiin ja on ollut myös puolueen varapuheenjohtaja.

Vuonna 2012 hän jätti puolueensa seitsemän muun näkyvän keskustapoliitikon kanssa. Joukko arvosteli kirpeästi keskustapuolueen johdon toimintaa ja puolueen yhteistyökyvyttömyyttä parlamentissa. Puoluetta johti särmiäs poliitikko, silloinen Tallinnan pormestari **Edgar Savisaar**. Oviir oli tuolloin meppi; hän edusti Virossa EU:n parlamentissa liittymisvuodesta 2004 kaksi kautta vuoteen 2014.

Näkyvien lähtijöiden joukkoon liittyi kaikkiaan 500

puolueen jäsentä. Eronneet jatkoivat omana ryhmänään oppositiossa. Tilanne on henkilövaihdosten jälkeen tasaantunut.

– Nyt minulle riittävät Naisliit ja perhe, Siiri Oviir sanoi elokuussa 2018.

Taloustilanne alkoi heipottaa Virossa 1993. Tilastojen mukaan Viron talous on 2000-luvulla kasvanut kaksinumeroisin luvuin. Tulo- ja elintasoerot ovat silti jyrkät. Vaikeuksissa ovat esimerkiksi maanviljelijät, kulttuurialan edustajat ja eläkeläiset.

Oviiria huolettaa, että naisten ja miesten palkkaerot ovat Virossa yhä isot. Naisen ja miehen euron ero on suurimpia EU:ssa, 25 senttiä. Suomessa ero on 17 senttiä. •

YSTÄVYYSMATKA VIROON

Naisliittolaisten ja Saskioiden ystävyysmatka Viroon sisälsi valistusta ja virkistystä.

Vierailukutsun Viroon esitti Hämeenlinnan naisliittolaisille Eestin Keksijänaisten puheenjohtaja **Anne-Mari Rannamäe** helmikuussa 2017 Keksijänaisten illassa. Kun Eesti Naisliit uudisti kutsun Naisliiton 110-vuotisjuhlassa Finlandia-talolla, hämeenlinnalaiset alkoivat suunnitella matkaa lahden taa. Myös Helsingin Naisliitto kiinnostui siitä, ja kun Tampereen Saskiatkin halusivat mukaan, matka laajeni Tarttoon. Sinne houkutteli Eesti Rahvamuseum, jonka harva innokaskin Viron kävijä oli nähnyt. Ja kun selvisi, että Tallinnan Kumussa on esillä renessanssimaalari Michel Sitowin 19 taulua, kolmen päivän matka täyttyi.

Niinpä elokuun viimeisenä torstaina 41 naista astui laivaan Katajanokan terminaalissa. Tosin osa heistä vasta viime minuutilla, sillä Tampereen bussi juuttui liikeneruuhkaan. Sen aiheutti Ranskan presidentin autokolonna Presidentinlinnaan.

Kutsujiaan suomalaisnaiset tapasivat jo ystävyysmatkansa ensimmäisenä päivänä Vanhan kaupungin Leib-ravintolassa, jossa Eestin Naisliit'n hallitus odotti puheenjohtajansa Siiri Oviirin kanssa. Kuu-

lumiset ja lahjat vaihdettiin: vieraat saivat kauniin Eestin kuvakirjan ja emännän kaulaan solmittiin sini-musta-valkoinen silkkihiuvi symbolisena eleenä uudestaan virinneeestä yhteistyöstä. Sen jälkeen pääruoka, viiriäisvati, maistui.

Myös matkan pääkohteessa, Viron parlamentitalossa, tavattiin Eestin naisliittolaisia. Vierailun sinne oli järjestänyt **Siiri Oviir**, entinen ministeri, kansanedustaja ja eu-parlamentaarikko. Koska tuolloin parlamentti samoin kuin presidentti olivat Narvassa, jossa presidentinkanslia toimi osan itsenäisyyden juhluvuodesta, päästiin kierroksen päätteeksi myös parlamenttisaliin. Yksikamarisessa Riigikogussa on 101 edustajaa, joista naisedustajia kolmannes. Ministereitä vuonna 2016 syntyneessä hallituksessa on 15, joista naisia neljä.

Vierailun päätteeksi Siiri Oviir kertoi liitostaan, jota on johtanut 22 vuotta.

Myös Tartossa suomalaisryhmän piti tavata naisliittolaisia. Se ei onnistunut, sillä Tarton yhdistys on lopettanut toimintansa. Naisasia ei ole juuri saanut jalansijaa Virossa, eikä metoo-keskusteluakaan siellä naapurimaiden tapaan käydä.

Toki Tartossa naisasiasta keskusteltiin, mutta liike- ja virkanaisten kanssa, joiden kera illallistettiin. Yrittäjänaisia huoletti koulutettujen nuorten naisten maastamuutto, alhainen

syntyvyys, naisten pienet eläkkeet ja eritoten miesten vähäinen kiinnostus kodin hoitoon. Tasa-arvo on vielä kaukana, joskin toivoa on, sillä presidentti **Kerstin Kaljulaid** puhuu vakuuttavasti suvaitsevaisuudesta, yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta.

Vaikka illansuukävely Tarton Toomeamäellä virkisti niin sielua kuin ruumista, varsinkin elämä oli aamupäivä Eesti rahvamuseumissa, toissa vuonna avatussa ultramodernissa kansallismuseossa, joka on rakennettu neuvostoaikaisen Raadin sotilaslentokentän kiitoradan jatkeeksi. Viron kansan historian ohella se esittelee suomalaisugrialaisten kansojen kulttuuria. Pikainenkin kierros siellä sai suomalaiset kateellisiksi, sillä Kansallismuseon suomalaisugrialaisten kansojen kokoelmat pölyttyvät varastossa.

Kotimatalla laivalla ja bussissa oli aikaa keskustella nähdystä ja myös pohtia, oliko kolme päivää lisännyt ymmärrystä ja yhteistyöhalua kahden eri maan naisliiton ja kolmen yhdistyksen välillä.

Palautteen mukaan oli. Vaikka kiitoksia hauskaista ja mielenkiintoisesta matkasta, jossa ”masu oli koko ajan täynnä hyvää ruokaa” tuli tyylisiin ”upea matka sarjassa ’once in a lifetime’”, selvää halukkuutta yhteistyöhön naisliittolaisten ja saskioiden samoin kuin suomalaisten ja virolaisten välillä on.

•

Ystävyysmatkan pääkohde oli tutustuminen Viron parlamenttiin, Riigikogun, joka sijaitsee Toomepean mäellä Tallinnan vanhassa kaupungissa. Kuvassa parlamenttisali.

Viimeinen ystävyysmatkan kohde oli Viron ylpeys, Eesti Rahvamuseum, jonka koko ja tekniset ratkaisut ylittivät kaikki odotukset. Esimerkiksi kauden päänäyttelyssä Uurali kaja, Uralin kaiku, joka esittelee suomalaisugrialaista arkikulttuuria, kävijä näkee nappia painamalla, miten muun muassa mordvalaisperhe syö. Ja halutessaan saa sen ruoista reseptin.

Naisliittolaiset ja Saskiat ryhmittyivät kuvaan Viron sini-musta-valkoisen kansallislipun alle parlamenttitalon Valkoisessa salissa. Kuvassa helsinkiläisten ryhmä.

POLIISIT JA YRITTÄJÄT NAISISTUVAT

Viime Minnoissa on esitelty naisliittolaisten uusia ammatteja ja ammattialoja. Nyt ylikonstaapeli Kaija Lehtinen kertoo, millaista on työskennellä miesvaltaisessa poliisissa, ja visualisti Sanna Komaro elämäntavaksi valitsemastaan life style -yrittäjyydestä.

Molemmat haluavat päivittää Naisliiton toiminnan nykypäivään ja jatkaa yhdistystensä nuorennuskuuria.

LUOTTAMUSTA POLIISIIN EI SAA HUKATA

Ylikonstaapelin virasta viime vuonna eläkkeelle jäänyt **Kaija Lehtinen** harkitsisi poliisiin ammatin valintaa, jos saisi aloittaa työuransa alusta.

– Olen onnellinen eläkeläinen. Ammattini kautta olen kokenut enemmän kuin keskivertokansalainen. Poliisille tulevat asiat ovat pääsääntöisesti ikäviä, mutta olen selvinnyt hengissä ja pienin kolhuin.

Kaija Lehtinen toimi poliisissa 40 vuotta. Hän aloitti järjestyspoliisina Turussa vuonna 1978, jolloin poliisia kunnioitettiin. – Me emme olleet kansalaisten some-kavereita, hän naurahattaa.

Poliisin univormussa partioivaa 22-vuotiasta naista hämmästeltiin Turussa.

– Jalkapartiossa yksin kävellessäni ihmiset kääntyivät katsomaan. Kerrankin puistossa miehet seisoivat ringissä ja pullo kiersi. Kyllä he ällistyivät, kun saavuin paikalle ja määräsin heidät poistumaan. Näin myös tapahtui.

Naispoliisit olivat tuolloin uusi ja outo asia. – Olimme uranuurtajia. Kurssille otettiin neljä naista, kun nyt naisia valikoituu alalle noin 20 prosenttia sisään hyväksytyistä hakijoista.

Poliisin urallaan Lehtinen katsoo oppineensa eniten rikospoliisina Jämsässä. Pienellä paikkakunnalla rikospoliisin tutkittavaksi tulee rikosten koko skaala lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä talousrikoksiin, taposta rajariitoihin.

– Poliisin työ on hyvin säädeltyä eikä poliisilla ole paljoakaan harkinnan varaa. Kun esimerkiksi tulee kotihälytyskeikka, poliisilla on selkeä työnjako, kuka tekee mitä, milloin otetaan säilöön ja milloin yhteyttä lastensuojeluun, hän selittää.

Kaija Lehtinen on ylpeä työurastaan poliisina ja haluaa antaa Naisliitolle yli 40 vuoden kokemuksensa poliisin työstä ja naisten kohtaamasta väkivallasta. – Kuva: Maija Kauppinen.

Poliisin työ on tehty yhä määrämuotoisemmaksi tulevia oikeusprosesseja silmällä pitäen.

– Poliisilla on myös aikapaine eli mielessä on pidettävä jutun jatko, Lehtinen kertoo ja korostaa, että poliisin ammatti on niin vaativa, ettei se sovi kaikille.

– Poliisilla pitää olla vahva henkinen kestävyys, mikä edellyttää hyvää fyysistä kuntoa.

Kaija Lehtinen muistuttaa, että mies- ja naispoliiseilla on aina ollut sama palkkaus. Hänen uransa alkuvuosina naispoliisit tekivät myös samaa työtä kuin miespuoliset kollegat. Tosin naisia ei haluttu päästää yövuoroon, mutta Lehtinen vaati pääsyä kaikkiin työvuoroihin.

1970-luvulla poliisin ammatissa oli mukana vielä sotilaallisuutta ja käskymentaliteettia.

– Poliisiksi pääsivät miehet, jotka olivat aliupseereita tai upseereita. Työvereilla oli selkeä koulutusta, mihin itselläni ei ollut mahdollisuutta osallistua eli varusmiespalvelusta. Piti siis kiritä asioita ja taitoja kiinni.

Poliisin työssä on myös aina läsnä väkivallan vaara. Kotihälytyksellä ei koskaan tiedä, mitä oven takana odottaa. Kuulustelussakin voi tapahtua väkivaltaisen hyökkäys.

Tämän Kaija Lehtinen otti huomioon raskaana ollessaan.

– En ole uskaltanut saattaa lastani vaaraan ja olla raskaana kenttätöissä. Olin aina koulutuksessa ja kurseilla raskaana ollessani.

Lehtisten perheessä on neljä lasta. – Halusin aina suuren perheen.

Konstaapelin viranhaku eteni uran keskivaiheilla käräjäoikeuteen, mikä myönsi hänelle korvauksia tasa-arvolain rikkomisesta. Sen jälkeen hän hankki komisarion pätevyyden suorittamalla hallintonotaarin tutkinnon Tampereen yliopistossa.

Valkeakoskella asuva Kaija Lehtinen oli ennen eläköitymistään ylikonstaapelin virassa Tampereella Poliisiammattikorkeakoulussa, missä hänelle kuului opiskelijoiden valvonta-, varustus- ja kurinpitoasiat.

Kaija Lehtinen on nykyään Naisliiton Hämeenlinnan yhdistyksen hallituksen jäsen ja ehdokas seuraavaksi puheenjohtajaksi.

Hän haluaa Naisliiton kautta ehkäistä perheväkivaltaa, jota joutui työssään käsittelemään.

– Vaikka perhe- ja parisuhdeväkivallasta puhutaan paljon, naisten tehtäväksi jää asioihin puuttuminen ja vaikuttaminen.

Myös turvallisuusasiat kiinnostavat Kaija Lehtistä. Hän on mukana vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä ja kuuluu naisille suunnattujen Nasta-harjoitusten johtoryhmään.

– Toivon naisten koulutautuvan toimimaan myös kriisitilanteissa.

SANNA KOMARO ALOITTI SUKUPOLVEN VAIHDOKSEN

Naisliiton jäsenistö alkaa nuorentua. Naisliiton Vaasan syyskokouksessa Jyväskylän toisena virallisena edustajana oli 31-vuotias **Sanna Komaro**, kahden lapsen äiti ja Jyväskylän osaston sihteeri.

Ammatiltaan Sanna Komaro on visualisti. Hänellä on 15 vuoden kokemus yrittäjyydestä, jonka hän toteaa elämäntavaksi: – Se mahdollistaa perheen ja työn yhdistämisen optimaalisella tavalla.

Viimeiset 1,5 vuotta hänellä on ollut Jyväskylässä oma myymälä, Herttala, joka on keskittynyt life style -tuotteisiin.

– Perhe, työ ja itseni kehittäminen ovat minulle tärkeitä, Sanna Komaro perustelee uravaltansa.

– Samoin se, että jokainen saa toteuttaa itseään ja tulee hyväksytyksi kotona, työyhteisössä ja vapaa-ajallaan harrastusten parissa.

Suomalaiseen Naisliittoon Liisa Komeran houkutteli Jyväskylän osaston varapuheenjohtaja **Liisa Kuusela**.

– Lobbasin Sannaa vuoden, Liisa Kuusela paljastaa ja jatkaa, että nuorten saaminen mukaan

Sanna Komaro (vas.) osallistui Vaasan syyskokouksessa Naisliiton puheenjohtajajäsenyyteen. Vieressä Liisa Kuusela. – Kuva: Leena Hietanen.

toimintaan onnistuu, mutta vaatii työtä ja perusteluja.

Toisiinsa he tutustuivat Herttalassa, johon Liisa Kuusela oli tuonut taulujaan myyntiin. Jo tuttavuuden alussa hän kertoi nuorelle naiselle Naisliitosta ja pyysi häntä sihteeriksi Jyväskylän osastoon.

Sihteeriehdokas otti haasteen vastaan. Hän tutustui Suomalaisen Naisliiton pitkään historiaan ja sen Jyväskylän osaston toimintaa ja vakuuttui: – Näen järjestössä ehdottomasti potentiaalia, mikäli sen toimintaa saadaan päivitettyä nykypäivään.

Erityisesti Sanna Komaroa kiinnostaa Naisliitossa sen järjestötoiminta: – Haluan perehtyä siihen ja oppia kokouskulttuuria. Se poikkeaa sukupolveni yhdistystoiminnasta, joka perustuu mies/nainen ja ääni-periaatteeseen.

Suomalaista Naisliittoa sen sijaan johdetaan – kuten kaikki sen jäsenet tietävät – osaedustuksellisen demokratian periaatteella, jossa jäsenet antavat valtakirjan edustajilleen. Tämä on tuttua 1960- ja 70-luvun yhdistysaktiiviteille ja koetaan myös turvallisemmaksi yhdistyksissä, joissa on varallisuutta.

Sanna Komaro aloitti sihteerin työt tämän vuoden tammikuussa. Edessään hänellä on haastava työ, sillä Naisliiton syyskokous ja Minna Canth -seminaari pidetään Jyväskylässä ensi syksynä. Sitä ennen hän auttaa osastoa nettisivujen avaamisessa, panostaa sosiaaliseen mediaan ja – tietysti – hankkii uusia jäseniä.

– Uskon, että näin saamme toimintaan kaivatua muutosta. •

Minna Rytisalo

ROUVA C

Gummerus 2018

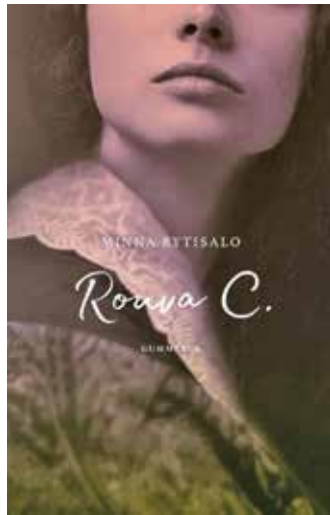
”...hän oli tuntenut rehtorin hengityksen niskassaan, kun vanha mies oli kumartunut hänen ylleen, haistellut häntä, sivellyt hänen kupeitaan, eikä hän ollut voinut liikahtakaan...”. Rehtori Cygnaeus oli kutsunut Jyväskylän kansakoulunopettajaseminaarin oppilaan Minnan puhutteluun kansliaansa. Mutta rehtori ei puhutellut, vaan vähintäänkin seksuaalisesti häiritsevästi oppilastaan.

Vanha rehtori nuoren opiskelijatyön kimpussa on kuusamolaisen äidinkielenopettaja Minna Rytisalon kirjan Rouva C:n avainkohtauksia.

Kokemus sai Minna Johnsonin lopettamaan opiskelunsa seminaarissa ensimmäisen lukukauden jälkeen. Eron syynä ei siis ollut avioliitto seminaarin luonnontieteiden lehtori Ferdinand Canthin kanssa.

Nykyisestä #metoosta huolimatta Rytisalon tavoitteena ei ole ollut rehtorin teilaus, vaan kuvata eräs ratkaiseva vaihe Minnan tiellä naisten oikeuksien puolustajaksi. ”Oma vikaani”, Minna kuitenkin tuskaili ennen kuin kysyi mielessään, onko tämä oikein. Kirjailija osoittaa Minnan avulla, että vain kyseenalaistamalla voi luoda uutta.

Minna oli lapsuudestaan asti ollut tarkkailija, arvioija ja kyseenalaistaja. Oman äidin alistuva rooli ärsytti. Pienessä kaupungissa koko elämän kirjo oli näkyvillä. Maaseudun realismi ylsi kaupungin keskustaan. Säätyjä oli vain ihmisten mielikuvissa.

Avioliitto lehtori Canthin kanssa toteutui pikaisesti. Raskaus kun alkoi ”ennen aikaan” – ja päättyi keskenmenoon.

Minnan ja Ferdinandin suhteen alku kuvaa 1800-luvun kasvavan keskiluokan normeja. ”Mitä toiset sanoo?” toistui usein Minnan ajatuksissa. Ferdinand perusteli vaatimuksiaan miehen oikeudella. Vaikuttavatko tutuilta? Veikkaan, että tuntuvat monille 1940–50-luvuilla syntyneille lukijoille.

”Hitaasti he opettelivat niitä säännönmukaisuuksia, jotka alkoivat muodostaa heidän liitonsa perustan”. Näin kirjailija rakentaa Minnan ja Ferdinandin avioliitosta hyvää opasta tasa-arvon ja yhteistyön avioliitolle. Siihen kuuluvat tilan antaminen toiselle, erilaisuuden hyväksyminen sekä eriaikaiset tunteiden nousut ja laskut ynnä luonnon rakastaminen. Luonto on myös viittaus ajan luonnontieteiden nousuun ja sitä kautta kirjallisuuden realismiin.

Miehensä kannustamana Minna Canth löysi roolinsa kirjoittajana, ensin sanomalehden avustajana. Rytisalo johdattaa lukijansa hienovaraisesti Canthin Kuopiossa kirjoittamien romaanien aiheisiin. Muun

muussa Köyhää kansaa (1886) asui Jyväskylässä lähellä Canthien taloa. Anna-Liisa (1895) oli nopea havainto odottavasta nuoresta naisesta järven rannalla. Minna kysyi kaiken aikaa: Miksi näin, miten me voidaan auttaa. Kaikki ovat lähimmäisiämme.

Minna Canthin Jyväskylän aikaan (1863–1880) rajautuva Rouva C sisältää myös kahden naisen kehitystarinan. Opettaja-opintonsa alussa Minna ja Flora ovat ylimmät ystävykset, mutta heidän tiensä kulkevat vääjämättömästi erilaisiin avioliittoihiin ja erilaisiin näkemyksiin uskonnosta, naisen asemasta perheessä ja yhteiskunnassa. Flora jää 1800-luvun lopulle, Rouva C yltää nykyaikaan.

Minna Canth oli ajatellut perustaa naisyhdistyksen jo Jyväskylässä. Minna Rytisalo kirjoittaa osuvan parodian (?) Minnan kotonaan järjestämästä ensimmäisestä kokouksesta. Nämäkin sivut kannattaisi ottaa keskustelun aiheeksi nykyisissä naisyhdistyksissä.

Yhdistystoiminnan Minna Canth aloitti 1886 Kuopiossa, jossa hän oli Suomen Naisyhdistyksen Kuopion osaston suomenkielinen sihteeri.

Minna Rytisalon tapa kirjoittaa kauniisti ja vivahteikkaasti niin ihmisistä kuin luonnostakin vie mukanaan Rouva C:ssä, kuten vei jo romaanissa Lempi (2016). Eikä teksti tuomitse ketään. Rouva C ei tuomitse rehtori Cygnaeusta, ei Minnan isää, äitiä, veljeä, siskoja, Floraa, ei köyhää väkeä, ei Anna-Liisaa eikä muitakaan. Minna Canthin periaatteisiin kuuluikin, että katsotaan, mitä voidaan tehdä – ja myös tehdään.

Naisten oikeuksien korostamisen sijaan Rouva C yltää nykyaikaan lisäten mukaan miesten oikeudet, lasten oikeudet, perheen oikeudet. Eli kaikkien ihmisten oikeudet.

Riitta Mäkelä

Maria Katajavuori

KUOLEMAN JA ELÄMÄN KYSYMYS

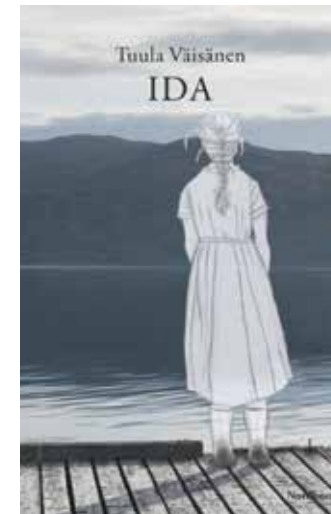
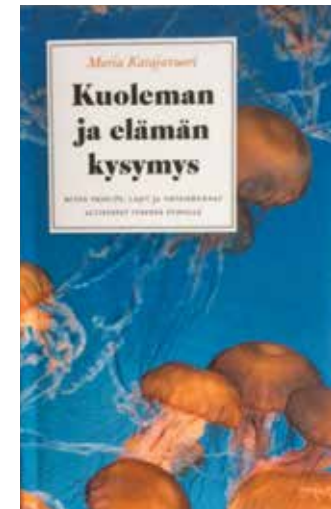
Atena 2018

Vaikka meillä on keinot välttää ympäristökatastrofi, poltamme loppuun elämämme edellytyksiä kuin rappeutuva keho. Miksi kaikki elollinen sammuu kuin ohjelmoituna, vaikka ikuinen elämä on mahdollinen – biologisesti?

Näin kysyy ja tähän kysymykseen vastaa 25-vuotias ekologian, luonnonsuojelubiologiaan erikoistunut ympäristöaktivisti Maria Katajavuori 400-sivuisessa huikessa kirjassaan, jonka lähteitä on runsaat 30 sivua!

Olin vaikuttunut. Olin ymmälläni. Olin helpottunut. Valtavasta tietomäärästä on saatu populaari, helppolukuinen tietokirja, jossa on myös huumoria ja leikkimielä. En voi kuitenkaan kieltää, etteivätkö jotkut tieteelliset jaksot olisi menneet minulta yli hilseen ja pitkät ainesosien nimilistat panneet hie-man hyppimään rivien yli.

Maria Katajavuori pitää meitä itsetuho-yhteiskuntana, jossa valtaosa tekee työtään kasvattaen ylikulutusta ja nopeuttaen tuhoa. Keräilytaloudessa otettiin luonnosta vain se mitä tarvittiin. Agraaritalouden vallatessa alaa alettiin varastoida, saatiin lisää kulutettavaa. Sitä mukaa kun jonkin hyödykkeen hinta laskee, sen käyttö lisääntyy ja taas kulutetaan enemmän ja enemmän. Jos naapuri hankkii tavaroita, onhan minunkin niin tehtävä. Vapaasti käytettävät resurssit päätyvät

liikakulutuksen alle. Niin totta!

Katajavuori löytää yhteneväisyyksiä kasvien, eläinten ja ihmisten käyttäytymisen välillä. Sannikkainen, 300 miljoonaa vuotta sitten kasvanut kymmeniä metrejä korkea puu muodosti suuria metsiä ja imi kasvaessaan valtavat määrät hiiltä. Se jäi maahan maatumatta, koska sen aikaiset hajottajat eivät pystyneet siihen. Sannikkaisiin varastoitunut hiili jäi maahan, aiheutti ilmaston kylmenemisen ja lopulta sannikkaiden kuoleman sukupuuttoon.

Katajavuori kertoo lukemattoman määrän esimerkkejä

ympäri maailman siitä, miten tuho on aiheutunut ja aiheutettu erilaisin toimin. Hän valaisee mayojen yhteiskunnan tuhoon siinä missä uusiojärvimonttujen tekoa, liiallisen poronhoidon ja kalastuksen vaikutuksia ja nimenomaan eri toimenpiteiden aiheuttamaa pitkällistä vaikutusten ketjua. Hän puhuu leivänpaahittimen käyttöästä siinä missä limasienten taituruudesta selvitä hengissä miljoonia vuosia ja menestyksekkäästi kohti seuraavia milleniumeja. Hän kattaa kirjassaan koko maapallon.

Kirja on todellinen runsaudensarvi. Lue ja hämmästy! Ilmaston ja kasvinsyöjien vaikutuksesta pohjoiseen kasvillisuuteen Norjassa väitöskirjaansa tekevä Maria Katajavuori on nuori naistutkija- ja kirjailijalupa.

Tuulikki Ritvanen

Tuula Väisänen

IDA

Nordbooks 2017

Suomalaisen Naisliiton Tornion yhdistyksen lukupiirissä keskusteltiin Idasta vilkkaasti ja jopa ärtyneinä muutamasta teoksen kohtauksesta. Miksi?

Ida on koskettava, historiallinen romaani orvosta tytöstä, joka katovuosien aikana pelastuu pohjoisnorjalaisen kauppiaan ansiosta ja joutuu lyhyen elämänsä aikana elämään varjona kaivoskylässä Pohjois-Norjassa. Vaikka Ida ei saanut olla osa suurta kveenien tarinaa Jäämeren rannikolla, hän oli yksi niistä, jotka joutuivat jättämään kotinsa ja maansa.

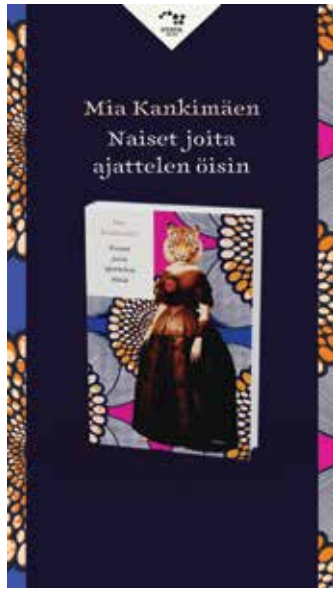
Ida on ensimmäinen Sine-tässä asuvan teatteriohjaaja-kä-

Jatkuu seuraavalla sivulla.

sikirjoittaja Tuula Väisänen romaani. Tätä ennen häneltä on ilmestynyt kolme näytelmää, joiden miljöön pohjoisessa: Muumiopäivä, Ruijan suomalaisia ja Vera. Tuula Väisänen tietää, mistä kirjoittaa. Hän on perehtynyt Pohjois-Suomesta Pohjois-Norjaan suuntautuvaan muuttoaaltoon 1800-luvulla. Myös Jäämeren maisemat ovat tutut, sillä hän on asunut Vesisaaren taiteilijaresidenssissä ja ollut kausityöläisenä kalatehtaalla veden viljaa perkaamassa.

Romaanin päähenkilö Ida syntyy vuonna 1866 Pudasjärvellä suurten nälkävuosien aikana. Pohjoisnorjalainen kauppias Hans löytää muuttaman kuukauden ikäisen lapsen mökistä, jonka salaisuudet kirjailija paljastaa pala palalta. Vesisaarella Ida saa hyvät ja rakastavat kasvattivanhemmat. Lämpöä ja huolenpitoa hän kokee kuitenkin vain pari vuotta, sillä kasvattiäiti Martha kuolee. Hans valitsee uuden naisen, ja Ida saa kylkiäisenä saduista niin tutun pahan äitipuolen.

Ida ajautuu palkattomaksi piiksi kauppiaan perheeseen Kåtfjordin kaivoskylään, jonne englantilaiset kauppiamiehet olivat perustaneet vuonna 1827 kuparikaivoksen. Heidän englantilainen elämäntapa rikastuttaa ja ihmetyttää vaatimattoman kalastajakylän asukkaita. Kupariruukissa työskentelee paljon suomalaisia, myös Juhani. Kylällä juurutaan Idan syntyperästä. Kuten kaikilla nuorilla Idallakin on salaisuus. Puinen rasia, jossa on pala kangasta ja kannessa hänen nimensä sekä risti. Mutta Ida pysyy näkymättömänä, hän ei ole kukaan, hän ei kuulu norjalaiseen yhteisöön. Idan elämä kuitenkin jatkuu toisessa ajassa ja toisessa ympäristössä.

Hyvin rakennettua ja kirjoitettua Idaa suosittelen myöskin heille, joiden mielestä vuoden 2015 pakolaiset tulivat maamme elintasopakolaisiksi ja elävät sosiaalituella yhä edelleen. Missä on myötätunto, inhimillisyys ja auttavaisuus? Olemmeko unohtamassa oman maamme köyhien historian? Tuula Väisänen ei halua meidän unohtavan! Olisiko Minna Canth kirjoittanut Eurooppaan paenneista pakolaisista, vihapuheista, poliitikkojen tekemättömistä päätöksistä, aitojen pystyttämistä, kumiveneistä?

Kiitän kannen kuvittajaa, Hannele Forsia, ajatuksia herättävästä ulkopuolisen nuoren naisen hahmosta tunturin ja vuonon rannalla, selkä kylään päin.

Raili Ilola

Mia Kankimäki

NAISET JOITA AJATTELEN ÖISIN

Otava 2018

Viehätyin muutama vuosi sitten Mia Kankimäen esikois-

teoksesta Asioita jotka saavat sydämen lyömään nopeammin (Otava 2013). Kirjassa hän kertoi, kuinka jätti työnsä kustantamossa, ryhtyi kirjoittavaksi tutkimusmatkailijaksi ja matkasi Kiotoon jäljittämään yli tuhat vuotta sitten Japanissa Heian-kaudella elänyttä hovinaista ja kirjailijaa Sei Shonagonia. Niinpä varasin kirjastosta hänen uuden kirjansa heti kun kuulin sen ilmestyneen.

Jo vuosia, unettomien öiden suden hetkellä Mia Kankimäki on ajatellut inspiroivia naisia, jotka rikkoivat rajoja ja tekivät asioita, joita naisten ei odotettu tai sallittu tekevän. Hän on etsinyt heiltä opastusta, voimaa, elämän tarkoitusta. Miettinyt, mistä he ammensivat rohkeutensa, päämäärätietoisuutensa ja ennen kaikkea energiansa. Kirjan kautta lukijakin pääsee tutustumaan näihin Mian yönaisiin, jotka lähtevät toteuttamaan seikkailun- ja matkustushaluaan sekä älyllistä uteliaisuuttaan ympäri maailmaa. Samalla hän lukee yönaisten kirjeitä ja kirjoja, tutustuu yönaisten aikaan, kirjoittaa omaa matkapäiväkirjaansa ja omia kirjeitä yönaisten, listaa erilaisia neuvoja ja ajatuksia. Kriittisiltä tai ironisilta ajatuksilta ei kirjoittaja eikä lukijakaan voi välttyä.

1800-luvulla naisten piti etsiä hyväksyttävä syy matkustamiseen, esimerkiksi aviomiehen työ, lääkärin suosittama terveyst matka, lähetystyö tai pyhiinvaellus. Vähitellen myös tieteellinen tutkimus tai erilaisen näytteiden ja materiaalin kerääminen matkakirjaa varten sekä lukijoiden valistaminen kelpasivat perusteluiksi, kun yönaiset matkustivat kartaston valkoisille alueille. Kehitysyhteistyötä, pakolaisleirejä, katu- lapsi- tai slummitä ei voinut vielä edes kuvitella. ”Heillä

ei ollut rahaa, ei fyysistä kuntoa, ei tieteellistä koulutusta, ei yhteiskunnan tukea, eivätkä he usein olleet edes nuoria ja terveitä. Ja silti he lähtivät.” kirjoittaa Kankimäki ja pohtii omia syitä lähteä yhä uudestaan matkaan ja tarvetta elää itsensä näköistä elämää.

On jännittävää lukea kirjaa, joka ei asetu mihinkään lokeroon; genererajat ylittyvät kaiken aikaa. Kirja on romaani ja samalla narrative nonfiction eli kertovaa tietokirjallisuutta. Se on matkakirja, päiväkirja ja keskustelukirja, jossa kirjoittaja vertaa omaa elämäänsä yönaisten elämään ja saavutuksiin. Se on myös kuvaus eri puolilla maailmaa ja lopulta saksalaisessa linnassa Taikavuorella työstytyä kirjan kirjoitusprosessista sekä vimmainen omaa elämää etsivän minäkertojan tutkimusmatka ja kehityskertomus.

Mia Kankimäki päättää kirjansa yönaisten neuvoista viimeiseen: ”Mitä hyvänsä teet, etsi itsellesi taikavuori”. Houkutteleva oli myös erään yönaisten neuvo: ”Jätä paluulippu käyttämättä”

Leena Rönkkö

Jennifer Clement

RAKKAUDESTA ASEISIIN

Suom. Terhi Kuusisto
Like 2018

”Äitini oli kuppi sokeria. Häntä sai lainata koska tahansa. Äiti oli muru, arkisinkin hänellä oli tahmeat syntymäpäiväkädet. Äidin hengitys tuoksui viidenlaisilta Life Savers -pastilleilta. Ja hän osasi ulkoa kaikki rakkauslaulut, jotka ovat rakkautta yliopisto. Hän osasi sellaiset laulut kuin *Slowly Walk Close to Me*, *Where Did You*

Sleep Las Night, *Born Under a Bad Sign* ja *Kaikki tapan, – jos – jätät* -biisit. Mutta kulanmurut vetävät puoleensa läpimätiä tyyppisiä ja läpimädit erottavat kulanmurut kaikkien muiden joukosta.”

Näin alkaa Jennifer Clementin runollinen ja balladimainen romaani yhdysvaltalais-meksikolaisesta asehulluudesta ja nuoresta 14-vuotiaasta Pearlilta, albiino-tytöstä, jota ei oikeastaan ole edes olemassa, koska hänen äitinsä on synnyttänyt tyttären salassa ja karannut sitten kotoaan, eikä tyttärellä ole syntymätodistusta. Pearl ei tiedä, kuka hänen isänsä oli, koska ”äiti ei halunnut isää lähellemme. Ei edes ajatuksiimme. Äiti ei halunnut isän nimeä hapteen, jota hengitimme. Hän ei halunnut isän avaavan ovea ja astuvan uniini, istuutuvan ja alkavan puhua.”

Äiti oli asunut suuressa talossa, jossa hänellä oli oma huone ja palvelijoita. Hän oli opiskellut pianonsoittoa kuusi vuotta asti, viimeiset vuodet ennen kotoa karkaamistaan kotoaan.

Nyt Pearl asuu äitinsä kanssa keskellä Floridaa vanhassa Mercury Topaz -autorähjässä, jonka äiti oli saanut 16-vuoti-

kirjavuosaat

slahjaksi. Pearl in tila on etu- penkeillä ja äidin takapenkillä. Vaatteet he säilyttävät muovikasseissa. Ruokakamerona samoin kuin kodin arvoesineillä – viululla, korupussilla, isoäidin silkisifonkihäpävulla ja hopea-aterimilla – on paikkansa takakontissa. Äiti ja tytär tekevät autolla mielikuvitusmatkoja, jolloin Pearl ajaa ja äiti kertoo tarinoita elämästään. Autossa asuessa ei tarvitse murehtia myrskyistä eikä salamoista, mutta suihkua tyttö kaipaa. Ainoa asia, josta äiti on todella huolissaan, on lastensuojelu.

Tämä kirja on kieleltään parhaita, mitä olen lukenut pitkään aikaan, ja ehdottomasti tämän vuoden suosikkini.

Jennifer Clement on Mexico Cityssä asuva yhdysvaltalainen toimittaja, kirjailija ja runoilija sekä ensimmäinen nainen sananvapausjärjestö PENin puheenjohtajana.

Jennifer Clement oli Helsingin kirjamesujen tämänvuotinen päävieras. Puheessaan hän puuttui Yhdysvaltojen asekauppaan: – Jos rajan yli virtaavien laittomien aseiden reitit saataisiin tilkityksi, 45 prosenttia Yhdysvaltojen laittomista asekauppiasta jäisi vaille työtä. Sillä olisi dramaattiset ja yksinomaan myönteiset seuraukset. Se leikkaisi aseiden vientiä Afrikkaan ja muille kriisialueille, koska Meksiko toimii monien kolmansien maihin suuntautuvien laittomien aselähetysten välietappina. Meksikossa myydään päivittäin noin 20 000 laitonta asetta.

Leena Rönkkö

In Memoriam Leena Aaltonen

Kesä 2018 jäi muistoihimme kauniina ja lämpimänä. Ihana oli myös se heinäkuun sunnuntai, jolloin kävelin kotiin kotikirkoltani, Espoon tuomiokirkolta. Aamulla olin huomannut, että nyt on Leenan nimipäivä, ja päätin soittaa Aaltosen Leenalle heti kotiin tultuani. Olin pari viikkoa aiemmin kuullut, että hän oli peruuttanut jokavuotisen Savonlinna-retken huonovointisuuden takia. Halusin onnitella ja samalla kuulla, mikä on vointi.

Kotiin tultuani huomasin, että Leenan tytär Sari oli soittanut. Pahat aavistukset nousivat mieleeni, ja soitin välittömästi Sarille, joka kertoi ”äiti kuoli perjantaina”. Siinä sitten molemmat itkuisina selvittelimme tapahtunutta. Ainoa lohdutus oli, että yllättävä lähtö oli ollut lempeä.

Tunsin Leenan yli viiden vuosikymmenen ajan. Muutimme Kauniaisissa samaan taloon 1966. Esikoisemme ovat syntyneet saman vuoden loppupuoliskolla ja tutustuivat toisiinsa jo pihan hiekkalaatikoleikeissä. Leena oli aktiivinen taloyhtiön hallituksessa, ja muistan, miten täynnä ihailua mieheni tuli kerran kokouksesta ja kertoi, että Aaltosen Leena on harrastanut jousiammuntaa ja ihan menestyksekkäästi. Eipä ollut hallituksen herroilla vastaavia meriittejä.

Leena Aaltonen (1933–2018). Kuva: Suomalainen Naisliitto, arkisto.

Naisliiton toimintaan hoiduttelin Leenan 1970-luvulla. Liitto ja Helsingin osasto kaipasivat talousasioissa uutta ja ajankohtaista otetta. Pankkimaailmassa siirryttiin tuolloin tietotekniikkaan, eikä naisliittolaisilla ollut riittävää osaamista. Leena laittoi taloudenhoidon kuntoon, järkevästi monin tavoin käytäntöjä ja sai järjestömmme tältä osin oikeille raiteille. Leenan oma tilitoimisto huolehti sitten pitkät ajat käytännön talousasioista. Me kaikki tiesimme, että se puoli toiminnasta on hyvissä käsissä.

Ihmisenä Leena oli ystävällinen ja avulias. En muista hänen koskaan sanoneen ilkeästi kenestäkään ihmisestä. Hän käveli mielellään ja aika vauhdikkaasti ja oli vuodet ympäri pukevasti ruskettunut.

Leenalle etelän aurinko, lämpö ja meri olivat tärkeitä. Helsingiläistyttönä hän ei kaivannut kotimaan hytysiä kuhisevaan kesään vaan kohteisiin, jossa oli takuuvarmasti tarjolla lämmintä ilmaa ja merivettä. Hän vietti lomansa yleensä eri rantakohteissa ja tyttärensä mukaan halusi aina hotellista huoneen auringonnousun puolelta. Aamuvirkkuna hän siellä luki, ratkoi ristikoita, teki käsitöitä ja nautti lämmöstä. Helvi-Sisko Silván muistelee, miten Leena teki mielellään tuhannen palan palapelejä. Lomamatkalennoilla he tekivät ristipistotöitä, kunnes teräseiden käyttö kiellettiin. Itse tein elämäni ensimmäisen ns. rantalomamatkan Leenan kanssa, ja se oli tottumattomalle turvallinen reissu.

Naisliiton toiminnassa Leenan tapasi viime vuosina varmimmin bridge-kerhon istunnoissa. Bridgestä tuli lempiharrastus, ja Aurorankadun pelipöytien lisäksi hänet bongattiin muutamassa muussakin kerhossa. Leena eli kuten meille senioreille opetetaan; hakeutui muiden seuraan ja laittoi myös aivot töihin. Toinen varma kohta paikka oli teatteri. Leena oli vuosikaudet myös Helsingin Teatterikerhon taloudenhoitaja ja innokas teatterissa kävijä. Oli aina ilo vaihtaa kuulumisia väliajalla. Kiitos ystävydestäsi.

Maijalisa Kaistila

ILMOITUS

SUOMEN NAISYHDISTYS YHDISTÄÄ NAISET LUOMAAN HYVINVOINTIA

Suomen Naisyhdistyksen hallitus puheenjohtajana Kukka Lehmusvirran (takana vas.) kanssa.

Ensi vuoden helmikuussa 135 vuotta täyttävä Suomen Naisyhdistys toi julkisuuteen ensimmäisenä naisasiajärjestönä Suomessa naisten alistetun aseman. Vuonna 1884 perustetun yhdistyksen ensimmäinen puheenjohtaja oli Elisabeth Löfgren-Lounasmaa. Hänen seuraajansa Aleksandra Gripenberg, kirjailija ja kansanedustaja, tunnetaan myös kansainvälisen naisialiikkeen uranuurtajana. Työ naisten hyväksi näkyy edelleen säännöissä: Yhdistyksen tarkoitus on kehittää naisen henkistä ja sosiaalista vireyttä sekä parantaa hänen taloudellista ja yhteiskunnallista asemaansa.

Alkuajan tavoitteet avata naisille kaikki koulutus – ja ammattialat sekä saada valtiollinen, kunnallinen ja kirkollinen ääni- ja vaalioikeus ovat toteutuneet. Myös kotitalousopetuksen käynnistä-

minen sekä ponnistukset naisen omaan sukunimeen avioliitossa, naispappeuden ja naisten vapaaehtoisen varusmiespalveluksen toteutumiseksi ovat olleet suuria askeleita. Ikääntyneiden naisten asumisen tukeminen konkreetisoitui 90 vuotta sitten perustetun Suomen Kukkasrahasto – yhdistyksen yhtenä perustajajäsenenä. Naisyhdistyksen jäseniä osallistuu edelleen palvelukotia ylläpitävän yhdistyksen hallintoon ja vapaaehtoistoimintaan. Saavuttamatta sen sijaan on jo vuonna 1885 yhdistyksen ohjelmaan kirjattu ”Sama palkka samasta työstä, huolimatta työntekijän sukupuolesta (jos nimittäin hänellä on samat tiedot ja sama taito)”.

Työ Naisyhdistyksen tarkoituksen toteuttamiseksi on haasteellista. Tarve naisten esiintulolle on edelleen ajankohtaista globaalissa ja nopeasti muuttuvassa digitalisoituvassa maailmassa. Muka-

naolo perustajajäsenenä Naisjärjestöjen Keskusliitossa vahvistaa yhdistyksen päämäärien toteutumista ja naisverkostoitumisen hyödyntämistä. Yhteistyötä tehdään muun muassa kumppanina omaishoitajien ja muiden läheisten jaksamiseen puretuvasa hankkeessa Kaikki tunteet ovat sallittuja.

Vastuun ja välittämisen kasvukulttuuria tuetaan Vanhemmuuden valalla – sopimuksella, joka sitouttaa vanhemmat yhdessä huolehtimaan lapsestaan, vaikka ulkoiset olot vanhempien elämässä muuttuisivatkin. Usealle kielelle käännettyä Vanhemmuuden valaa on jaettu maamme neuvoloihin ja esitely erilaisissa tapahtumissa. Suomen Naisyhdistys uskoo, että huomisen hyvinvointi syntyy tämän päivän teoista keskinäisen auttamisen ja ymmärryksen voimalla.

Naisliitolle uusi puheenjohtaja ja hallituksen jäsen

Suomalaisen Naisliiton syyskokoukseen Vaasassa osallistui yli 60 naista. Kokous, jonka puheenjohtajana toimi **Vuokko Kangassuo** Vaasasta ja sihteerinä **Eva Tervonen** Jyväskylästä, sujui varsin sopuisasti. Toiminta- ja taloussuunnitelmat seuraavalle vuodelle hyväksyttiin sellaisinaan, julkilausuma pienin muutoksin. Puheenjohtajaehdokkaita oli kaksi – **Kirsti Ojala** Oulun osastosta ja **Eva Tervonen** Jyväskylän osastosta – joista äänestettiin, mutta muista hallituksen jäsenistä ei. Äänestyksen voitti **Kirsti Ojala** (ylh.), josta tuli vuodeksi puheenjohtaja eroavan puheenjohtaja **Leena Ruusuvooren** tilalle. Varapuheenjohtajaksi kokous valitsi **Marja-Riitta Tervahaudan** Torniossa sekä hallitukseen uutena **Merja Helteen** (alh.) Helsingistä ja entisinä **Soile Hakolan** Vaasasta, **Maija Kauppinen** Helsingistä ja **Eva Tervosen** Jyväskylästä. **Ritva Karinniemi**, Hämeenlinnassa ja **Ritva Passiniemi**, Helsingissä jatkavat hallituksen jäseninä

Naisten osa mediassa – ikuinen kolmannes?

Helsingin Sanomat lupasi keväällä lisätä naisten määrää mediassa. Naisten osuus lehdessä esiintyvistä ihmisistä oli tuolloin noin kolmannes. Sama lupaus oli annettu vuonna 2014 – silloinkin määrä oli sama.

Eikä muuallakaan maailmassa ole paremmin. Määrä on

sama myös Yhdysvalloissa ja EU-maissa, ollut 1980-luvulta saakka.

Helsingin yliopistossa selvitetiin alkukesästä sukupuolen läsnäoloa 1800-luvun suomenkielisissä sanomalehdissä. Tulos yllätti: 150 vuotta sitten naisten osuus lehdissä oli noin kolmannes.

– Miten on mahdollista, ettemme ole 150 vuodessa pys-

Oikaisu

Suomalaisen Naisliiton Oulun osaston **Maj-Lis Tervaskanto** on Naisliiton kunniajäsen eikä osaston kunniapuheenjohtaja kuten viime Minnan

jutussa Moniammatillinen koulutus tie tiimityöskentelyyn kerroimme. Oulun osaston nykyinen kunniapuheenjohtaja on **Eevakaarina Sarastamo**. Toinen Naisliiton kunniajäsen on Tornion yhdistyksen puheenjohtaja **Marja-Riitta Tervahauta**, joka sai arvonimityksen samana vuonna kuin Maj-Lis Tervaskanto eli liiton satavuotisjuhlassa vuonna 1997. Liiton nykyinen kunniapuheenjohtaja on **Leena Krohn**.

Matkaevästä Vaasasta

Vaasalaiset herättivät henkiin matkaeväsuperinteen. Syyskokoukseen osallistujat saivat kassin, jossa oli Maalahden limppu reseptilehtisineen ja näköispainos Kerho-lehdestä.

– *Maija Kauppinen*

tyneet parempaan, kysyi päätoimittaja **Maria Pettersson** elokuussa Journalisti-lehdessä.

Niin, miksi? Naisten yhteiskunnallinen asema on muuttunut merkittävästi, toimittajista valtaosa on naisia ja naispoimojenkin määrä kasvaa. Epätasa-arvo mediassa säteilee koko yhteiskuntaan ylläpitäen ja pahentaen sitä.

– *Maija Kauppinen*

Oulun ja Tornion naisliittolaisia Marttatalon edessä Kälviällä. Ulko-oven vieressä on Lucina Hagmanin muistolaatta.

Käynti Lucinan lapsuuskodissa

Matkalla Vaasasta pohjoiseen Oulun ja Tornion Suomalaisen Naisliiton bussi poikkesi Hyypäntielle Kälviälle. Siellä sijaitsee suomalaisen naisasia-

liikkeen uranuurtajan, koulunjohtaja ja poliitikko **Lucina Hagmanin** lapsuudenkoti. Se on nykyään Kälviän Marttojen koti. Vaikka takana oli Vaasan Suomalaisen Naisklubin 100-vuotisjuhlat ja Nais-

liiton syyskokous ja väsymys jo painoi, Marttakodin takan ”braasu” lämmitti ja Kälviän Marttojen puheenjohtaja **Saila Niemen** reipas puhe virkisti.

– *Riitta Mäkelä.*

Siiri Äitee Rantasesta näytelmä Lahteen

Äitee ja kilpasiskot kertoo olympiakultamitalisti **Siiri Rantasen** elämästä Lahdessa. Kirjoittaja ja ohjaaja on **Timo Taulo**, joka on tehnyt jo monta Lahden paikallishistoriaa kuvaavaa näytelmää. Esittäjänä on Ainopuiston teatteri, harrastajateatteriryhmä. Elämäkerran kirjoittamisen Siiri on toistaiseksi evännyt, mutta tuleehan teatterikappale.

– Sinne se lava tulee minun hiihtäjäpatsaani edustalle Urheilukeskukseen, mutta en minä tiedä kuka minua esittää, tuumaa Siiri, joka on jo kertonut tarinaansa Taulolle ja on mukana käsikirjoituksen suunnittelussa. Näytelmä kertoo naisurheilijan asemasta 1950-luvun miesvetoisessa urheilumaailmassa, ja sen kantaesitys on ensi kesäkuussa.

– *Tuulikki Ritvanen*

Suomen Kirjailijaliiton puheenjohtaja **Sirpa Kähkösen** (kesk.) johtamaan paneeliin osallistuivat kansalaisaktivisti toimittaja **Maryan Abdulkarim** (vas.), ohjaaja **Heidi Linden** sekä kansanedustajat **Sari Raassana** ja **Krista Mikkonen**.

Mitä Minna tekisi tänään?

Minna Canth halusi muuttaa maailmaa 1800-luvun lopulla. Hän puhui ja kirjoitti köyhyydestä, juoppoudesta, eriarvoisuudesta, vallanpuristuksiin jäävistä pienistä ihmisistä ja alistetuista naisista. Asioista, joista ei olisi saanut puhua, ei ainakaan julkisesti. Kuvernööri Alexander Järnefelt ei ollut ainoa, joka piti Minna Canthia kamalana akkana.

Mihin asioihin Minna puuttuisi tänään, 121 vuotta kuolemansa jälkeen, kysyttiin syyskuussa Minna Canth 175-juhlatoimikunnan ja eduskunnan naisverkoston järjestämässä Pikku-parlamentin kansalaisinfossa.

Vastauksia tulvi: – Puhuisi paperittomista. Puuttuisi leipäjonoihin ja asunnottomiin. Uudistaisi koulukirjat ja keskittyisi kotikasvatukseen. Olisi kiinnos-

tunut kehitysmaiden naisista. Ymmärtäisi metoo-keskustelua. Myös seksuaalikasvatukseen, sukupuolineuvontaan ja eutanasiaan hänellä olisi sanottavaa.

Minna Canthin seuran puheenjohtajalta **Elise Tar-komalta** ja juhlatoimikuntaa johtavalta **Leena Majander-Reenpäältä** ei ensi vuonna ainakaan puheenaiheita puutu.

– *Maija Kauppinen.*

Minna Canth -palkinto Kaarina Hazardille

Toista kertaa jaettavan Minna Canth -palkinnon sai tänä vuonna toimittaja **Kaarina Hazard**, Palkinnon on ideoinut Minna Canth -seura ja sen rahoittaa Suomen Messusäätiö. Palkinto myönnetään henkilölle, joka kirjoittajana ja vaikuttajana innostaa rakentamaan yhä parempaa Suomea. Kirjamessuyleisölle pitämässään reippaassa kiitospuheessa Kaarina Hazard kertoi asuneensa Kuopiossa Minna Canthin kadulla ja myöhemmin myös Jyväskylässä ja Tampereella, joissa molemmissa on Minnan patsas. Ja ajatelleensa niitä katsellessaan: Samalle naiselle kolme patsasta ja liputuspäivä!

– *Tuulikki Ritvanen.*

Jyväskylä, valon kaupunki

Jyväskylässä järjestettiin tänä vuonna jo kolmastoista Valon kaupunki -tapahtuma, jossa nähtiin yli 50 valoteosta. Osa kohteista valaistaan joka vuosi, mutta myös uusia ideoita toteutetaan. Myös Minna Canthin patsas saa aina oman valaistuk-

sen. Tänä vuonna patsaaseen heijastettiin värillinen teksti, joka on Minna Canthin tekstiä: Kaikkea muuta, kunhan ei vaan nukkuvaa pulikuollutta elämää.

– *Anita Lyyra.*

Feministinen keskustelupiiri

on kokoontunut syyskauden aikana **Anneli Mäkisen** johdolla kolme kertaa, ja niihin on osallistunut 10–15 naista. Ensimmäisenä iltana he hyväksyivät

keskustelusäännöt, määrittelivät toimintansa motoksi: ”Feminismi on vapautta olla niin monimuotoinen kuin haluaa” ja päättivät syyskauden aikana pohtia feminismin historiaa, tätä päivää ja tulevaisuuttakin.

Ja tietysti sitä, mitä sana feminismi tarkoittaa Naisliitossa.

Kuvassa ensimmäiseen, syyskuun palaveriin osallistuneet toimintalakanointensa äärellä.

– *Maija Kauppinen*

SUOMALAINEN NAISLIITTO

HALLITUS

Leena Ruusuvuori,
puheenjohtaja
leena@leenuusuvuori.fi

Marja-Riitta Tervahauta,
taloudenhoitaja
marja-riitta.tervahauta@pp.inet.fi

Soile Hakola
soile.hakola@gmail.com

Ritva Karinsalo
karinsalo.ritva@gmail.com

Maija Kauppinen
maijaesko@kotiportti.fi

Kirsti Ojala
kirsti.ojala@pp.inet.fi

Ritva Passiniemi
ritva.passiniemi@gmail.com

Eva Tervonen
eva.tervonen@gmail.com

Yhdistysten ja osastojen puheenjohtajat

HELSINKI

Merja Talkamo
merja.talkamo@muhvelotti.fi

HÄMEENLINNA

Maija Kauppinen
maijaesko@kotiportti.fi

JYVÄSKYLÄ

Liisa Temisevä
liisa.temiseva@luukku.com

OULU

Kirsti Ojala
kirsti.ojala@pp.inet.fi

TORNIO

Marja-Riitta Tervahauta
marja-riitta.tervahauta@pp.inet.fi

VAASA

Seija Lähdemäki
seija.lahdemaki@gmail.com

NAISTEN OSAAMINEN NÄKYVÄKSI

Suomalaisen Naisliiton Helsingin yhdistyksen perinteinen ajankohtaisseminaari on perjantaina 8.2.2019 kello 13–17 Helsingissä Kielikeskuksen juhlasalissa, Fabianinkatu 26.

OHJELMA

Kello 12.30 Ilmoittautuminen

Kello 13.00 **Avaus**
puheenjohtaja *Merja Talkamo*, Suomalaisen Naisliiton Helsingin yhdistys

Naiset politiikassa
johtaja, VTT *Markku Jokisipilä*, Eduskuntatutkimuksen keskus

Toivon politiikka,
kaupunginvaltuutettu, VT *Veronika Honkasalo*, Helsingin kaupunki

Kello 14.45 **Virkistystauko**

Kello 15.15 **Miten itsenäisyys ja rohkeus palkitaan?**

Politiikkaa 40 vuotta,
europarlamentaarikko *Liisa Jaakonsaari*

Päätössanat
puheenjohtaja *Marjukka Helenius*, Naisliiton Helsingin yhdistys

Seminaarin juonto
Kirsti Pohjonen, Koulutustoimikunnan jäsen

Tervetuloa

Seminaarin osallistumismaksu on 15 euroa, mihin sisältyy kahvi/tee ja Runebergintorttu. Sitova ilmoittautuminen sähköpostilla toimisto@naisliittohelsinki.fi tai puhelimitse 0440 155406 perjantaihin 25.1.2019 mennessä. Maksu Suomalaisen Naisliiton Helsingin yhdistyksen tilille FI72 1574 3000 0239 19 viimeistään 1.2.2019, maksuviite 21325.